

OMLADINSKI RAD SA LGBTI ZAJEDNICOM

PRIMERI DOBRE PRAKSE

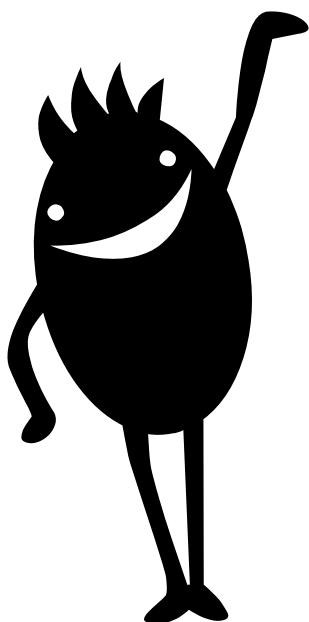

OMLADINSKI RAD SA LGBTI ZAJEDNICOM

PRIMERI DOBRE PRAKSE

IZGRADNJA KAPACITETA OMLADINSKIH RADNIKA/CA U
OBLASTI OMLADINSKOG RADA SA LGBTI ZAJEDNICOM
CAPCOM

Ovaj projekat se sprovodi uz finansijsku podršku programa Erasmus+ Evropske Unije.

Sadržaj ove publikacije odražava stavove autora i Evropska komisija se ne može smatrati odgovornom za bilo kakvu drugu upotrebu informacija koje se nalaze u sadržaju.

O PROJEKTU

Projekat pod nazivom „Capacity Building of Youth Workers in the Area of Community LGBTI¹ Youth Work” („Izgradnja kapaciteta omladinskih radnika/ca u oblasti omladinskog rada sa LGBTI zajednicom”) realizuje Grupa „IZAĐI” iz Novog Sada, Srbija, u periodu od oktobra 2017. do juna 2019. uz podršku Programa Erasmus+ Evropske komisije. Partneri na projektu su Crnogorska LGBTIQ asocijacija „Kvir Montenegro” iz Podgorice, Crna Gora; „Fondacija CURE” iz Sarajeva, Bosna i Hercegovina; „Tuzlanski otvoreni centar” iz Tuzle, Bosna i Hercegovina; „Subverzivni front – asocijacija za kritički pristup rodu i seksualnosti” iz Skoplja, Severna Makedonija; „Helsinški komitet za ljudska prava iz Makedonije” iz Skoplja, Severna Makedonija; „Centar za razvoj društvenih grupa” iz Prištine, Kosovo²; Omladinska LGBT organizacija „Deystvie” iz Sofije, Bugarska; i Mirovna grupa mladih „Dunav” iz Vukovara, Hrvatska.

Grupa IZAĐI je prepoznata kao vredan resurs u polju omladinskog rada u zajednici budući da su njeni/e osnivači/ce studenti/kinje i profesori/ke univerzitetskog kursa „Liderstvo i razvojni omladinski rad u zajednici” („Leadership and Developmental Community Youth work” – kurs je akreditovan od strane univerziteta u Jončepingu, Švedskoj, u Srbiji ga je sprovodio PRONI – Institut za društveno obrazovanje u periodu 2001-2008.), te mogu to znanje, iskustvo i stručnost preneti ostalim partnerima na projektu. Članovi/ce Grupe IZAĐI takođe su učestvovali/e u kreiranju i osnivanju dve najveće nacionalne asocijacije za omladinski rad u Srbiji – KOMS (Krovna organizacija mladih Srbije) i NAPOR (Nacionalna asocijacija praktičara/ki omladinskog rada), trenutnih lidera u polju omladinskog rada u Srbiji i centara za edukaciju u oblasti razvojnog omladinskog rada u zajednici, odgovornih za procenu nacionalnih organizacija civilnog društva i dodelu dozvole za sprovođenje omladinskog rada i rada u zajednici.

1 Lezbejke, gej, biseksualne, transeksualne, intersektualne osobe i osobe sa bilo kojom drugom varijacijom seksualne orijentacije, seksualnih karakteristika, rodnog identiteta ili rodnog izraza.

2 Ova oznaka ne dovodi u pitanje stavove o statusu i usklađena je sa Rezolucijom UNSCR 1244 i Mišljenjem Međunarodnog suda pravde o proglašenju nezavisnosti Kosova.

OMLADINSKI RAD SA LGBTI ZAJEDNICOM

Budući da su sve partnerske organizacije koje učestvuju u projektu fokusirane na rad sa zajednicom, za njihov rad sa LGBTI osobama u lokalnim zajednicama biće im značajna znanja stečena u okviru ovog projekta, razvijene veštine i stručnost.

Osnovna ideja projekta je priprema i sprovođenje visoko kvalitetnog i dugoročnog obrazovnog kursa, kroz četiri trening modula, sa ciljem pružanja podrške profesionalnom i ličnom razvoju praktičara/ki omladinskog rada i aktivista/kinja u oblasti razvojnog omladinskog rada u zajednici sa LGBTI osobama.

Specifični ciljevi projekta su bili:

- 1** Izgraditi kapacitete praktičara/ki omladinskog rada i aktivista/kinja za planiranje, sprovođenje i evaluaciju programa razvojnog omladinskog rada sa LGBTI osobama u njihovim zajednicama;
- 2** Podržati razmenu primera dobre prakse i iskustava rada u zajednici sa LGBTI mladima na području Zapadnog Balkana;
- 3** Kreirati, promovisati i distribuirati brošuru sa praksama i metodologijama u razvojnem omladinskom radu u zajednici sa LGBTI mladima na području Zapadnog Balkana široj publici zainteresovanoj za omladinski rad.

Ovi ciljevi doprinose delotvornijem omladinskom radu svih partnerskih organizacija i podizanju kvaliteta njihovih aktivnosti. Razvijajući svoje kapacitete, LGBTI organizacije jačaju i svoju sposobnost da mobilišu članove/ice LGBTI zajednice i time povećaju vidljivost svojih aktivnosti i doprinesu povećanju broja mladih LGBTI osoba koje aktivno učestvuju u svakodnevnim društvenim interakcijama i u demokratskom životu u svojim zemljama. U celini, svi učesnici/e i njihove organizacije imaju svest i informacije o problemima sa kojima se LGBTI populacija svakodnevno suočava, iako je konstruktivna komunikacija bila izazovan deo procesa. Osnaživanjem praktičara/ki omladinskog rada sa LGBTI osobama da zajednici pruže potrebnu podršku sprovodeći omladinski rad u zajednici, mlade LGBTI osobe se osnažuju da se zauzmu same za sebe i da same ostvare svoju inkluziju u društvo. Razlog za kreiranje brošure o LGBTI omladinskom radu i za predstavljanje primera dobre prakse u razvojnem omladinskom radu u zajednici sa LGBTI mladima jeste dosezanje većeg broja organizacija civilnog društva koje rade sa mladima i koje mogu koristiti primere dobre prakse, te započeti rad sa svojim zajednicama u svojim zemljama i/ili gradovima.

Deo projekta koji je podrazumevao planiranje i sprovođenje radionica ostvario je povećanje učešća LGBTI mladih u projektnim aktivnostima i proširio uticaj projekta u LGBTI zajednici u regionu. Organizovanjem lokalnih radionica tokom 2018, učesnici/e trening modula imali/e su priliku da steknu iskustva i izdvoje primere dobre prakse, te da ih objave u brošuri koja sadrži detaljno i sistematski organizovano znanje o razvojnom LGBTI omladinskom radu u zajednici, uključujući i njegovo sprovođenje na Balkanu, budući da ova vrsta publikacije nije do tada postojala.

Najznačajniji rezultati projekta su sledeći:

- 1 Razvijena i sprovedena 4 trening kursa za 34 učesnika/ce – praktičari/ke omladinskog rada i aktivisti/kinje – na kojima je obrađen niz tema u vezi sa razvojnim omladinskim radom u zajednici sa LGBTI mladima.
- 2 Sprovedeno 10 programa omladinskog rada sa LGBTI mladima u lokalnim zajednicama, ukupno uključujući više od 200 mladih LGBTI osoba.
- 3 Objavljena brošura sa primerima praktičnog omladinskog rada sa LGBTI mladima na Balkanu.
- 4 Kreiran video sa različitim ličnim svedočanstvima o značaju omladinskog rada sa LGBTI zajednicom.

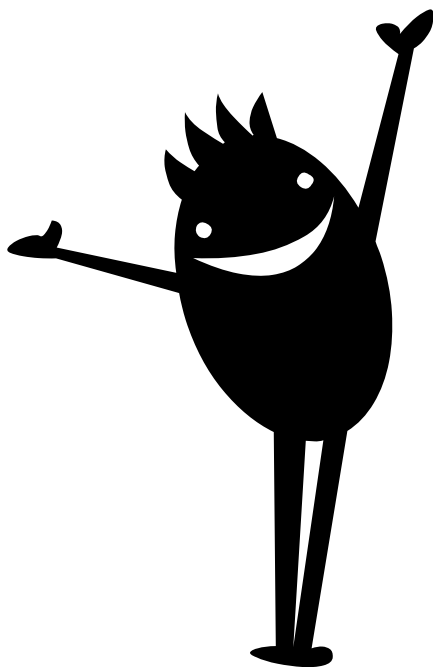
Projektne aktivnosti

U okviru projekta je planirano osam osnovnih aktivnosti:

- 3 aktivnosti za izgradnju kapaciteta – pripremni sastanci u Novom Sadu, Srbija; sastanak o brošuri u Sarajevu, Bosna i Hercegovina; i objavljivanje brošure u Sofiji, Bugarska.
- 4 aktivnosti mobilnosti – *Uvod u razvojni omladinski rad u zajednici, lični razvoj, životni period adolescencije i zdravlje mladih ljudi* u Podgorici, Crna Gora; *Rad sa pojedincima i rad sa grupama* u Sofiji, Bugarska; *Rad sa konfliktima i prihvatanje raznolikosti* u Skoplju, Severna Makedonija; i *Upravljanje sobom, drugima i zadacima* u Novom Sadu, Srbija.
- Razvijanje, planiranje, sprovođenje i evaluacija lokalnih radionica u svim partnerskim organizacijama.

OMLADINSKI RAD SA LGBTI ZAJEDNICOM

Učesnici/e projekta su sprovodili/e lokalne radionice sa LGBTI mladima u svojim zajednicama, koristeći znanja i veštine stečene tokom svih trening modula. Trenerski tim im je pružao aktivnu mentorsku podršku i mogli su da ga kontaktiraju za sva pitanja koja su se ticala realizacije radionica.

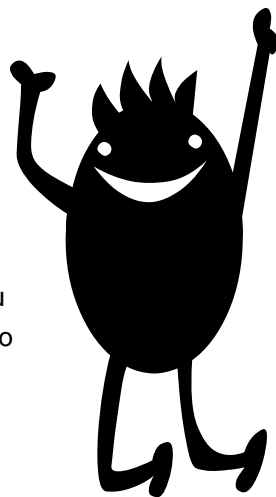

OMLADINSKI RAD

Kada pričamo o omladinskom radu moramo delimično da gledamo u budućnost, ne kao da je proričemo, nego samo da bismo videli da će sadašnje ulaganje u mlade ljude imati svoje stvarne rezultate u budućnosti, kada oni postanu aktivni, svesni i konstruktivni članovi i članice društva.

Omladinski rad pokriva nekoliko različitih, značajnih nivoa razvoja i potreba mladih: njihovo učešće, osećanje pripadnosti, uključenost, spremnost na promenu i neprekidan samorazvoj – ne samo da bi se unapredili i postali bolja verzija samih sebe, nego i da bi postali neko ko će stvoriti bolje i otvorenije društvo, sa vrednostima prihvatanja i razumevanja razlika oko nas. Ovaj rad može biti težak – intenzivan, emotivan, pun smeha i suza, ali istovremeno i pun radosti i nade.

Teško je tačno odrediti značenje naziva „omladinski rad“. Govoreći o omladinskom radu, različiti ljudi misle na veoma različite stvari. Moguće je da opisuju *rad sa grupom; vođenje omladinskog centra; ostvarivanje kontakata sa različitim grupama mladih na terenu; pružanje mentorske podrške mladoj osobi; facilitaciju ili brigu o mladima na putovanju na planinu*. Tokom godina, javljale su se i razvijale različite, često i kontradiktorne, tradicije omladinskog rada, što je dovelo do definisanja jednog značajnog faktora – ljudi su počeli da govore o „mladima“. Drugim rečima, počeli su da prepoznaju „mlade“ kao kategoriju. Na primer, porastao je broj tekstova u novinama o problemima sa kojima se suočavaju mlade osobe – i o njihovim pitanjima upućenim društvu. Kako se razvijalo javno interesovanje za „mlade“, do osamdesetih su psiholozi kao što je G. Stenli Hol (G. Stanley Hall) počeli da razvijaju teorije o „adolescenciji“. Međutim, ljudi su sredinom veka počeli da svesno rade sa „mladima“ kao sa odvojenom grupom sa specifičnim potrebama.

Karakteristike omladinskog rada:

Fokus na mladima

Iako su postojale značajne razlike u uzrasnim granicama, omladinski rad je uvek definisan u odnosu na određene godine starosti. Praktičari/ke omladinskog rada poseduju stručnost i u polju unošenja smisla u iskustva mladih i u polju direktnog rada sa mladima (Jeffs 2001: 156).

Naglašavanje dobrovoljnog učešća i odnosa

Princip dobrovoljnosti, kao što napominje Toni Džefs (Jeffs 2001: 156), odvaja omladinski rad od većine drugih usluga namenjenih ovoj uzrasnoj grupi. Tradicionalno su mladi mogli slobodno započinjati odnos sa omladinskim radnicima/ama, kao i završiti taj odnos po svojoj želji. Ovo u velikoj meri utiče na način na koji omladinski/e radnici/e deluju i na prilike koje su otvorene za njih. Može ih podstaći da razmišljaju i rade na načine koji su pretežno dijaloški (*op. cit.*). Takođe, to može značiti da omladinski/e radnici/e moraju ili razviti programe koji privlače mlade da se uključe u aktivnosti omladinskog rada ili moraju ići u okruženja gde se mladi nalaze. „Izgradnja odnosa“ je u samom centru i retorike i prakse najvećeg dela omladinskog rada. Naši odnosi služe kao osnovni izvori učenja. Ideja je da obraćajući pažnju na prirodu odnosa između edukatora/ki i učenika/ca, možemo delovati na načine koji su više u skladu sa potrebama ljudi (Smith 2001b).

Posvećenost udruživanju

Okupljanje radi zajedništva ili izvršavanja nekog zadatka i edukativna moć ostvarivanja svoje lične uloge u grupi ili udruženju (Doyle, Smith 1999: 44) – predstavljaju definišuću karakteristiku većeg dela omladinskog rada od samog početka.

Prijateljsko i neformalno ponašanje sa integritetom

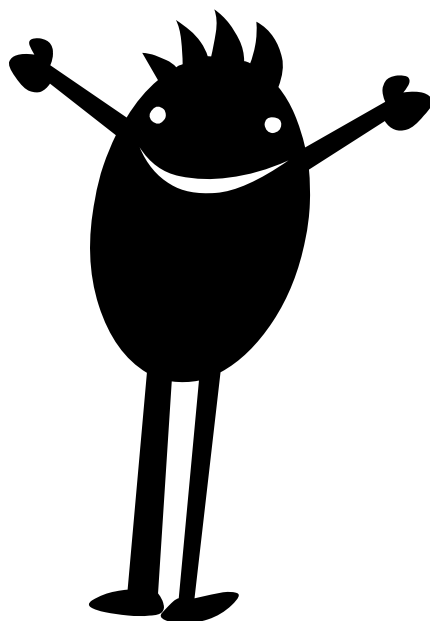
Vremenom je jedna od karakteristika omladinskog rada postalo i uverenje da omladinski radnici moraju biti ne samo pristupačni i prijatni; nego da moraju imati i veru u ljude; te da oni sami moraju pokušavati da žive dobrim životom. Drugim rečima, ličnost ili karakter omladinskog/e radnika/ce ima suštinski značaj. Samo

ukoliko se polako, taktično i nenametljivo uvučemo u život grupe – ne tako što ćemo razgovarati sa njenim članovima/icama, nego tako što ćemo biti u blizini i učiti iz njihovih razgovora, te povremeno, izuzetno retko, nuditi neki predlog koji vodi u pravcu našeg cilja – samo tako je moguće otvoriti novo polje rada, zajedno sa mladima. Ukratko, ono što pokreće omladinski rad su razgovori i uvek fleksibilna ideja o tome šta bi moglo biti korisno za dobrobit i razvoj mladih ljudi.

Briga o obrazovanju i o dobrobiti mladih u celini

Istorijski, omladinski rad nije nastao samo zato da bi „sklonio mlade sa ulice“, niti da bi pružao zabavu. Većina ranih grupa je proistekla iz crkvenih grupa i imala je obrazovnu orijentaciju. Ove grupe su koristile obuke, časove, diskusije, biblioteke i razne prilike da se prošire – te su produbljujuća iskustva bila suštinski značajan element omladinskog rada od samog početka. Ovo interesovanje za učenje – često u njegovom najneformalnijem obliku – proizašlo je iz brige za opštu dobrobit mladih (veliki broj omladinskih grupa pružao je niz usluga kao što su zdravstvena briga, kupanje i kupatila, odeća, itd.). Razvojem i menjanjem omladinskog rada, kao i identifikacijom i drugih potreba, menjala se i ponuda u oblasti unapređenja života mladih – ali je ona ostala značajan element omladinskog rada.

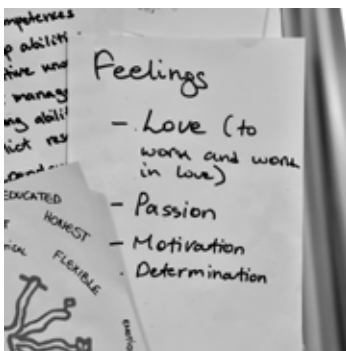
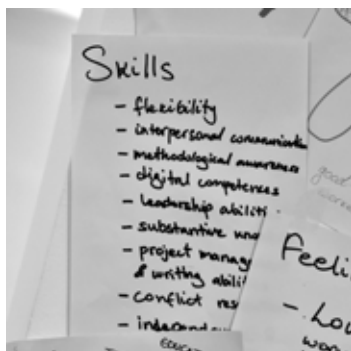
Na osnovu ovih pet aspekata možemo da sagledamo dominantne diskurse u omladinskom radu u dvadesetom veku i da prepoznamo omladinski rad kao oblik neformalnog obrazovanja.

OMLADINSKI RAD SA LGBTI ZAJEDNICOM

OMLADINSKI RAD je ovde:

- da bi mladima pomogao u njihovom razvoju – možemo svesno razvijati programe, strukture i ponašanja koja im mogu pomoći u njihovom razvoju;
- da bi ponudio aktivnosti koje su prikladne mladim ljudima ili sposobnostima grupe i koje su uravnotežene (podstiču učenje na zabavan način);
- da bi ponudio odnos – ovo uključuje upotrebu omladinskog/e radnika/ce kao uzora/modela i lične stručnosti/energije omladinskog/e radnika/ce koji/a shvata sredstva kao što su rad sa grupom, rad sa pojedincima i programi omladinskog rada. Omladinski/a radnik/ca mora uzeti u obzir svoja lična ograničenja i ograničenja u resursima, kao i barijere i prepreke razvoju kao što su seksizam/rasizam/homofobija ili bilo koja druga diskriminacija po bilo kojoj osnovi.
- da deci, mladim ljudima i mladim odraslim osobama obezbedi prilike da sami stiču znanja, veštine i iskustva da bi razvili svoj pun potencijal kao osobe koje imaju vrednost. (*Model of effective practice*, str. 12)

Omladinski rad u zajednici podrazumeva da su sami mladi uključeni u svoj lični razvoj i u razvoj zajednice – u partnerstvu sa odraslima – da bi iskoristili svoje talente i povećali svoje učešće u životu zajednice. On mlade podstiče da aktivno učestvuju u procesu razvoja svog ličnog identiteta, svoje vrednosti, nezavisnosti, osećanja pripadnosti, kao i svoje povezanosti sa porodicom, zajednicom i Zemljom.

Omladinski rad je uvek edukativan i uključuje konstruktivne intervencije sa mladim ljudima u neformalnim okruženjima. Budući da je on obrazovna aktivnost, najdelotvorniji je kada se planira i sprovodi sa jasnim ciljevima i kada se prati neprekidnim monitoringom, evaluacijama i kritičkim promišljanjem o procesu i primenjenim praksama.

Ovo su vrednosti koje utiču na proces izrade kurikulumu:

- mladi sami odlučuju da se uključe, između ostalog zbog toga što žele da sretnu prijatelje, upoznaju nove ljude i zabave se;
- omladinski rad počinje tamo gde se mladi nalaze, podržava njihovo pravo da donose odluke, da se razvijaju svojim tempom i osnažuje ih da izraze svoje ideje i stavove;
- svaka mlada osoba se poštuje zbog svoje jedinstvene kombinacije kvaliteta i sposobnosti;
- prepoznaje se doprinos zaposlenih i volontera/ki razvoju i obrazovanju mladih, u saradnji sa drugima

Iako su ove vrednosti značajne za oblikovanje kurikulumu omladinskog rada, one se moraju sagledati unutar šireg okvira. Značajna inicijativa „Zajedno za ekvitet, raznolikost i međuzavisnost“ (JEDI – Joined in Equity, Diversity and Interdependence), koja povezuje najvažnije partnere u sektoru omladinskog rada, radi na razvijanju službe koja će pružati podršku onima koji rade sa mladima i doprinose stvaranju pravičnijeg, diversifikovanijeg i demokratskijeg društva. Ekvitet, raznolikost i međuzavisnost (EDI - Equity, Diversity, Interdependence) sve šire se prepoznaju kao osnovne vrednosti pluralističkog društva.

Ekvitet, raznolikost i međuzavisnost

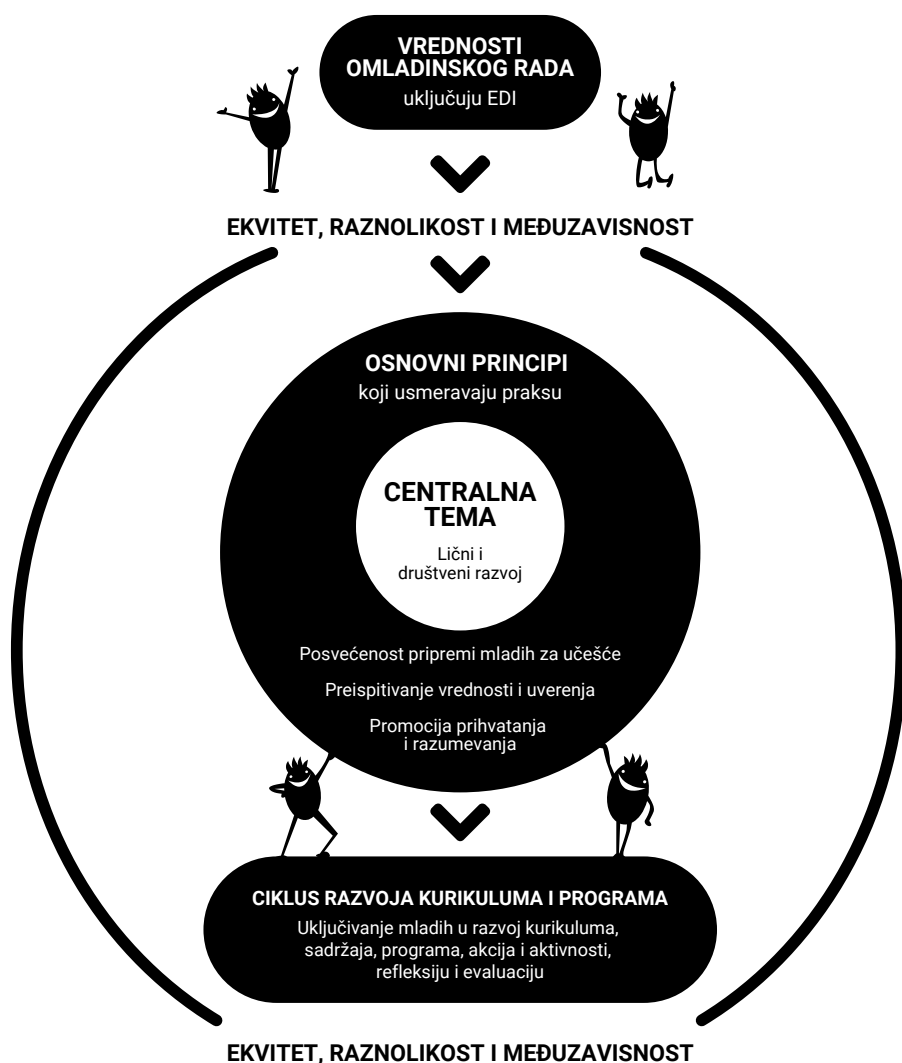
EKVITET se u suštini tiče pravičnosti. Na jednom nivou, odnosi se na osiguravanje jednakih šansi za sve ljude, bez obzira na njihovo etničko poreklo ili zajednicu iz koje potiču, njihov pol ili seksualnost, njihove fizičke sposobnosti ili ograničenja. Međutim, važno je napomenuti da pravičnost nije samo jednakost – ponašanje prema svima na isti način nije pravično ponašanje prema svima. Moramo voditi računa o tome da direktno ili indirektno ne isključimo ljude i da aktivno tražimo načine da uključimo one koji bi inače mogli biti isključeni.

RAZNOLIKOST ohrabruje poštovanje za širok raspon identiteta i načina izražavanja identiteta mladih, kao i osoba koje rade sa njima u omladinskom sektoru. Tiče se shvatanja različitosti kao nečega što nas može obogatiti, te stoga i vrednuje različita iskustva, kulture i perspektive. U omladinskom radu je nužno da omladinski/a radnik/ca bude pozitivan uzor sa svojim stavovima i reakcijama na razlike.

OMLADINSKI RAD SA LGBTI ZAJEDNICOM

MEĐUZAVISNOST prepoznaje i istražuje načine na koje su naši pojedinačni putevi isprepleteni. Tiče se izgradnje trajnih odnosa i razvijanja našeg shvatanja o tome kako dela pojedinaca i grupa utiču na druge pojedince i grupe. Ceni vrednost saradnje i zajedničkog rada, zasnovanih na poštovanju i međusobnom poverenju.

Ove vrednosti prožimaju komponente predloženog modela delotvorne prakse i nalaze se u njihovoj osnovi (vidite sliku 1).

Slika 1

OSNOVNI PRINCIPI OMLADINSKOG RADA U ZAJEDNICI

Osnovna tema

Lični i društveni razvoj obuhvata širok spektar značenja i mora se prilagoditi neprekidno promenljivim okolnostima u životima mladih ljudi.

Kulturne, ekonomske i političke promene postavljaju izazove omladinskim radnicima/ama na koje oni/e odgovaraju veštim intervencijama i pažljivo isplaniranim programima, da bi pomogli/e mladim ljudima da dožive zadovoljstvo i postignuće, isprobaju razne aktivnosti i razviju interesovanja, izgrade samopouzdanje i samouverenost, razviju značajne odnose, upravljaju osećanjima i konfliktima, razviju veštine komunikacije i socijalne veštine, preispitaju svoje lične stavove, vrednosti i uverenja, razviju svoj lični identitet i osećanje nezavisnosti, prepoznaju, razumeju i poštuju razlike, reaguju na nejednakost i budu uključeni u zajednicu. Lični i društveni razvoj tiče se pružanja podrške mladim ljudima da reaguju na nejednakosti koje ugrožavaju njihov razvoj, ohrabrivanje mladih da budu aktivni i ravnopravni građani u svojim zajednicama i osnaživanje njihove svesnosti i razumevanja dubljih strukturalnih, društvenih i političkih dilema koje se nalaze u osnovi etiketiranja i isključivanja mnogih mladih ljudi. U suštini, može se reći da je lični i društveni razvoj pomoć mladim ljudima da steknu znanja, razumevanje i svest o sebi kao individualnoj osobi koja aktivno učestvuje u odnosu sa drugima. U ovom procesu je ključan faktor odnos između omladinskog/e radnika/ce i mlade osobe. Samopouzdanje mlade osobe i njena spremnost da kada je potrebno zatraži pomoć i savet zavisi od snage tog odnosa. U osnovi svakog kurikulumu nalaze se određeni principi. Neki od principa koji su u osnovi omladinskog rada i koji ga prožimaju su sledeći:

1 Posvećenost pripremi mladih za učešće

Učešće je ključan element procesa omladinskog rada, način razmišljanja i delovanja koji olakšava donošenje odluka u grupi koju čine mladi ljudi i omladinski/e radnici/e i koji promoviše ličan i društveni razvoj. Veruje da su deca i mladi ljudi kao pojedinci sposobni da izraze svoje potrebe i interese i da aktivno učestvuju

u kreiranju i realizaciji svojih projekata. Učešće je inkluzivan koncept i u svakoj omladinskoj grupi ili jedinici, svi/e članovi/ice moraju imati priliku da, u skladu sa svojim sposobnostima, preuzmu inicijativu i podele odgovornost po pitanjima kao što su kreiranje politike, planiranje i sprovođenje programa, upravljanje i organizacija materijala i prostora.

2 Preispitivanje vrednosti i uverenja

Vrednosti i uverenja najčešće učimo od drugih – uključujući roditelje, učitelje/ice, vršnjake/inje i omladinske radnike/ce. Ove osobe imaju značajnu ulogu u oblikovanju života mladih ljudi prenošenjem sistema vrednosti i uverenja. Značajan aspekt omladinskog rada jeste pružanje pomoći mladim ljudima da istraže i preispitaju poreklo svojih vrednosti i uverenja, kao i da budu otvoreni za stavove i uverenja drugih. Vrednosti i uverenja drugih mogu biti teški za prihvatanje, ali proces učenja empatije prema stavovima drugih može biti oslobađajuć, a ostvareno sazrevanje i lični razvoj čine da se uloženi trud isplati.

3 Promocija prihvatanja i razumevanja

Promocija prihvatanja i razumevanja drugih je princip na kojem se zasniva EDI pristup (ekvitet, raznolikost i međuzavisnost) i uključuje osnaživanje mladih ljudi da poštuju i vrednuju sami sebe i druge. Traži uvažavanje razlika i međuzavisnosti ljudi u društvu, u grupi kojoj mlada osoba pripada, bliskom okruženju i šire. Uključuje stav o kulturnoj raznolikosti kao pozitivnoj stvari, koja može obogatiti sve ljude i prepoznaje sposobnosti svih ljudi. Nije lako videti druge kao ravnopravne. Za to je nužno shvatanje značenja pravičnosti i posvećenost omladinskog rada suprotstavljanju svim oblicima diskriminacije. U polju omladinskog rada moraju se negovati osnovne vrednosti prihvatanja, razumevanja i empatije, da predrasude i stereotipi ne bi sprečili razvoj zdravih odnosa.

Mladi mogu biti proaktivni činioci promene u svojim porodicama, među svojim vršnjacima/kinjama i u široj zajednici, gde se slavi klima raznolikosti, neguje međuzavisnost i koriste kreativni načini za uspostavljanje pravičnosti.

Jedan od najsnažnijih uticaja na ohrabrivanje mladih da se uključe u potencijalno osetljiva područja rada jeste poverenje koje imaju u omladinskog/u radnika/cu.

Važno je raditi na izgradnji tog poverenja i uspostaviti sporazumna i realna osnovna pravila. Kada u odnosu postoji poverenje, možemo da razvijemo programe koji mladima pomažu da bolje shvate raznolikost u uverenjima, rodu, seksualnosti, fizičkim mogućnostima i ograničenjima, etničkom poreklu, kulturi i tradiciji, da reaguju na predrasude i da teže jednakim mogućnostima i za sebe i za druge.

LGBTI grupe mladih su vitalan deo naših zajednica. Iskustva LGBTI mladih u omladinskim grupama nastavljaju da unapređuju njihove živote i služe kao pojas za spasavanje onima koji u svojim domovima ili školama ne dobijaju potrebnu podršku, razumevanje ili informacije. Za mnoge će LGBTI grupa mladih biti prvo mesto gde će zaista osetiti da mogu da budu ono što jesu. Samo po sebi, ovo je veliko postignuće. Naravno, LGBTI grupe mladih su mnogo više od toga. Zajedno, omladinski/e radnici/e i LGBTI mladi imaju značajnu ulogu u borbi protiv diskriminacije i u promeni srca i uma ostatka zajednice. Bez obzira da li vode društvene kampanje, obučavaju učitelje/ice ili unapređuju život u zajednici, LGBTI grupe mladih imaju zadivljujuću moć da stvaraju promene.

Uključite se i vi i dajte im šansu, svako počinje od neke tačke i nadamo se da ćete nakon čitanja ovog teksta osetiti da imate dovoljno znanja i pouzdanja da učinite naredne korake.

NE ZABORAVITE, ako ne znate sve odgovore (niko nikada ne zna sve odgovore) istražite temu i pitajte mlade ljude – oni su najstručnije osobe za svoje živote. Idite polako; nemojte trčati pre nego što naučite da hodate. Jedna grupa ili sesija je dobro mesto za početak. Vidite koja potreba postoji, u kojoj tački se nalaze mladi ljudi na svojim putevima, koji su vaši kapaciteti, te krenite sa tog mesta.

POTREBE I SPECIFIČNOSTI U RADU SA MLADIM LGBTI OSOBAMA

Odrastanje i sazrevanje LGBTI osoba u izrazito hetero-normativnom i patrijarhalnom društvu nosi sa sobom brojne izazove. Najdramatičniji deo ovih izazova odigrava se unutar samih LGBTI osoba. Do nekog trenutka u životu svi odrastamo pod pretpostavkom da smo cisrodni i heteroseksualni – to je norma društva u kojem živimo. Prvi izazovi nastaju u trenutku kada se pojavi osećanje da baš i nismo ono što smo mislili da jesmo ili ono što su drugi očekivali od nas – npr. privlače nas osobe istog pola ili se naš rodni identitet ne uklapa u tradicionalnu podelu na „muški” i „ženski”. Ovaj period uglavnom prolazimo sami, potpuno izolovani, pre svega zbog straha da o tome komuniciramo. Imamo utisak da radimo nešto loše ili da jesmo nešto loše. Ukoliko dolazimo iz religiozne porodice to osećanje je još intenzivnije i potrebni su posebni napori da bi se prevazišle religijske dogme.

Dok prolazimo kroz ovaj proces, prati nas osećanje ranjivosti i otuđenosti – izlazimo iz komfora heteroseksualnog identiteta, a osećanje pripadnosti nekom novom identitetu je tek u nastajanju. U ovom periodu na nas utiče sve – svaki komentar, pogled, podsmeh, naslov u novinama, post na društvenim mrežama; sve što na bilo koji način može da ugrozi naš novi identitet. Zato je važno kreiranje pozitivnih i sigurnih okruženja na lokalnu, u kojima LGBTI osobe mogu da se osećaju slobodno i bezbedno u istraživanju svog novog identiteta.

Uopšteno, kada govorimo o radu sa mladim LGBTI osobama, možemo razlikovati nekoliko grupa za koje pripremamo program:

- 1 LGBTI osobe koje su autovane i žele da se aktivno uključe u aktivnosti – osobe koje su prošle kroz lični proces autovanja, osećaju se osnaženo i imaju potrebu da preuzmu inicijativu i da se bave aktivizmom na lokalnom nivou, kao i da aktivno učestvuju u osmišljavanju aktivnosti.

- 2** LGBTI osobe koje su autovane i ne žele aktivno da se uključe u aktivnosti – osobe koje su prošle kroz lični proces autovanja, ali ne osećaju potrebu da se bave aktivizmom i sebe ne vide kao aktivan deo LGBTI pokreta. Praksa pokazuje da osobe iz ove grupe radije dolaze na aktivnosti kulturno-zabavnog karaktera, nego na aktivnosti edukativnog karaktera, te o tome treba voditi računa prilikom kreiranja ciljeva i plana aktivnosti.
- 3** LGBTI osobe koje jesu ili nisu autovane, ali ne žele da budu prepoznate na aktivnostima – osobe koje su prošle kroz lični proces autovanja, ili ih taj proces tek čeka, a koje ne žele da uzmu aktivno učešće u aktivnostima koje su prepoznate kao LGBTI. Ova grupa predstavlja najveću grupu unutar LGBTI zajednice. Određeni broj osoba iz ove grupe može osećati društvenu odgovornost i potrebu za aktivizmom koji ne podrazumeva učestvovanje u LGBTI aktivizmu. Te osobe su često deo neke organizacije civilnog društva koja radi na ostvarivanju prava drugih ugroženih grupa, kao što su Romi, osobe sa invaliditetom, mladi, itd.
- 4** LGBTI osobe koje su u potpunosti nedostupne – LGBTI osobe koje su nedostupne i koje vrlo verovatno neće nikada samoinicijativno prisustvovati nekom LGBTI događaju. Karakteristika ove grupe jeste da velika većina njih nije prošla kroz lični proces autovanja i nisu u potpunosti prihvatili svoju seksualnu orijentaciju i/ili rodni identitet.
- 5** Roditelji, braće i sestre, prijatelji i prijateljice LGBTI osoba – važno je razumeti da LGBTI osobe žive u široj društvenoj zajednici i da njihovo osnaživanje ne ide samo u pravcu njihovog prihvatanja svog identiteta, već i u pravcu njihove socijalne integracije u tu širu društvenu grupu.

Pored razumevanja LGBTI mladih kroz ovu podelu, važno je da ne zaboravimo da LGBTI mlade osobe imaju slična interesovanja i potrebe kao i druge mlade osobe u našem okruženju, što podrazumeva uopšteno rad na sebi i razvoj društvenih odnosa, profesionalni razvoj i zaposlenje, praćenje dnevnog socio-političkog sadržaja, umetnosti i kulture, i slično.

Internet se pokazao kao moćan alat za podršku mladim LGBTI osobama, posebno u procesima istraživanja svog identiteta i socijalizacije. Nažalost, najveći broj sadržaja koji je dostupan na lokalnim jezicima odnosi se na gejeve i lezbejke, pa tako rodno varijantne osobe ili osobe drugačije seksualne ili romantične orijentacije teže pronalaze ove sadržaje. Internet je postao i glavno mesto povezivanja sa drugim osobama koje su nam slične. Omogućio je da sačuvamo svoju privat-

nost, a da saznamo ono što nas zanima i da komuniciramo sa ljudima koji su imali slična iskustva. Međutim, važno je imati u vidu da Internet nije savršeno bezbedno mesto i da moramo pažljivo da delimo lične podatke koji bi mogli da nas identifikuju. Na taj način, značajno je da razumemo da ćemo do mladih najlakše doći putem društvenih mreža, dok je jedna od njihovih osnovnih potreba da budu zaštićeni u sajber prostoru.

Sledeći veliki izazov u životu mladih LGBTI osoba je „autovanje“, odnosno otkrivanje svoje seksualne orijentacije ili rodnog identiteta drugima. Otkrivanje ovog dela sebe drugima je veoma važno za mentalno zdravlje LGBTI osobe – što je pozitivniji stav prema našem identitetu i veće prihvatanje istog, to nam je lakše da se fokusiramo na izazove pred nama, borimo za sebe, a nivo samopouzdanja i samopoštovanja srazmerno raste. Međutim, na Balkanu nisu svi spremni na ovaj korak – to pre svega zavisi od okruženja iz kojeg LGBTI osoba dolazi, kao i od njenih vrednosti i uverenja. Jedan deo LGBTI populacije se pre odlučuje na to da živi „dvostruki život“, tj. da odgovori na očekivanja svoje porodice i okruženja, stupi u heteroseksualne brakove, a svoju drugost realizuje pod okriljem anonimnosti.

Kod LGBTI osoba koje se odluče na autovanje, često se taj prvi korak desi sa najboljim prijateljem ili prijateljicom. To su uglavnom osobe sa kojima u tom periodu života delimo najviše ličnih informacija i u koje imamo najviše poverenja. Na žalost, ovo poverenje nekad bude iznevereno. Dešava se da informacija koja je podeljena u poverenju bude prosleđena dalje, te na ovaj način LGBTI osoba biva autovana protiv svoje volje. Nakon autovanja često je izložena izrugivanju, maltretiranju, ponekad i fizičkom nasilju u okruženju u kojem je prisilno autovana – škola, društvo, kvart, itd.

Iskustva LGBTI osoba koje su imale hrabrosti da se obrate nadležnim institucijama – npr. školskoj pedagoško-psihološkoj službi – nakon prisilnog autovanja, nisu ohrabrujuća. Pedagozi/škinje i psiholozi/škinje u lokalnim školama uglavnom nisu obučeni/e za rad sa LGBTI osobama, što dodatno komplikuje situaciju. Mlade LGBTI osobe, žrtve vršnjačkog nasilja, umesto da dobiju pomoć i podršku u sigurnom okruženju (zbog čega su se i obratile nadležnoj službi), dodatno su izložene i ispitivane o detaljima koji nisu relevantni za konkretan slučaj ili se njihov problem tumači kao provokacija, što često dovodi do ponovljene diskriminacije. U najgorem slučaju, problem vršnjačkog nasilja prema LGBTI

potpuno se ignoriše. Razlozi za neodgovarajuće postupanje službi u ovakvim slučajevima su različiti – neznanje, strah da se ne uradi nešto pogrešno, nerazumevanje ozbiljnosti problema ili lični stav prema LGBTI zajednici koji osobu u službi ometa u donošenju adekvatne odluke. Mlade LGBTI osobe koje nisu auto-vane svojim roditeljima prijavljivanje nasilja ne vide kao opciju, zato što podno-šenje prijave uključuje i njihove roditelje. One ostaju same, potpuno izolovane sa svojim problemom. Izuzetak su internet portali dizajnirani tako da pruže moguć-nost anonimnog prijavljivanja nasilja na osnovu pretpostavljene seksualne orijen-tacije i/ili rodnog identiteta.

Autovanje roditeljima i porodici je najveći izazov u našem životu. U izrazito tradi-cionalnim društvima, roditelji do našeg autovanja ni ne razmišljaju o drugačijoj seksualnoj orijentaciji ili rodnom identitetu svog deteta. Ma koliko se mi trudili da im sitnim znacima damo do znanja da smo drugačiji, oni to neće primetiti. Trude se da realizuju svoje vizije našeg „savršenog” života – pretežno u druš-tveno prihvatljivom heteroseksualnom braku. Ti snovi se grade od našeg rođenja i bivaju potpuno uništeni našim autovanjem. U ovom periodu roditelji prolaze kroz snažan osećaj gubitka i tuge, a zatim osećaj besa i krivice – gubitka njihovog „savršenog” deteta sa „savršenim” životom. Svi roditelji prolaze kroz ovaj inici-jalni šok, ali ne reaguju svi na isti način. Pojednim roditeljima je potrebno jako malo vremena da prihvate svoje dete, a neki godinama ne dođu do te faze, nego pokušavaju da „izleče” svoje dete odvođenjem kod sveštenih lica, terapeuta/kinja ili nadržilekara/ki. U ekstremnim slučajevima dolazimo do situacije zlostavljanja u porodici, izbacivanja iz kuće ili potpunog odricanja od deteta.

Svi mi, kao osobe koje su prošle dug i trnovit put prihvatanja sebe, bismo voleli da ovaj proces prođe što lakše i sa što manje stresa, da nas roditelji razumeju i prihvate onakve kakvi jesmo. Nažalost, to skoro nikada nije tako, već sam trenutak otkrivanja naše drugačije seksualne orijentacije ili rodnog identiteta predstavlja vrlo traumatičan događaj. Trauma koja tada nastaje nas, u velikom broju sluča-jeva, sprečava da dalje razgovaramo sa roditeljima o našoj različitosti i da ponovo otvaramo temu naše seksualne orijentacije ili rodnog identiteta. Niko nam u tom periodu ne kaže da autovanje nije samo trenutak saopštavanja naše drugosti, nego da je to proces u kojem treba da učestvuju sve strane – da je jako važno da radimo sa našim roditeljima na njihovom razumevanju naše seksualne orijenta-cije ili rodnog identiteta, da odgovaramo na njihova pitanja i pružamo podršku u izgradnji i prihvatanju nove vizije našeg života.

OMLADINSKI RAD SA LGBTI ZAJEDNICOM

Autovanje roditeljima jeste jako stresan i težak proces, ali ostajanje „u ormanu“ je još stresnije. U slučajevima kada LGBTI osoba živi sa svojim roditeljima, skrivanje svoje seksualne orijentacije ili rodnog identiteta ume da bude poseban izazov. Za svaku aktivnost koja bi mogla da je razotkrije (npr. upoznavanje nekog ili odlazak u lokalnu organizaciju) LGBTI osoba izmišlja priču sa kim se viđa i zašto. Vremenom, ove priče postaju sve zamršenije, dok ih neka nedoslednost ili greška u priči potpuno ne razotkrije. Kako god naši roditelji inicijalno reagovali na našu različitost, potrebno je da imamo u vidu da njihov proces tek tada počinje i da uz odgovarajuću podršku, razgovor i strpljenje mogu doći do toga da prihvate svoje dete onakvo kakvo je.

Problemi sa kojima se jedna LGBTI osoba na lokalnu suočava ne zaustavljanju se na porodici. Za LGBTI osobe koje se odluče na samostalan život, potraga za poslom je nova avantura. Osobe koje su javno autovane – svojom voljom i prisilno – ili osobe za koje je lako pretpostaviti njihovu seksualnu orijentaciju ili rodni identitet, nalaze se u mnogo nepovoljnijem položaju. Ako posmatramo mala lokalna preduzeća, ona uglavnom nemaju nikakve mehanizme zaštite od diskriminacije, kao ni sektor koji se bavi ljudskim resursima, što dovodi do toga da većina LGBTI osoba na radnim mestima krije svoju seksualnu orijentaciju ili rodni identitet. U ovakvim preduzećima se kultura preduzeća uglavnom izjednačava sa kulturom vlasnika. Dakle, ukoliko imamo homofobičnog ili transfobičnog vlasnika, vrlo izvesno će taj stav dominantno uticati i na klimu u preduzeću.

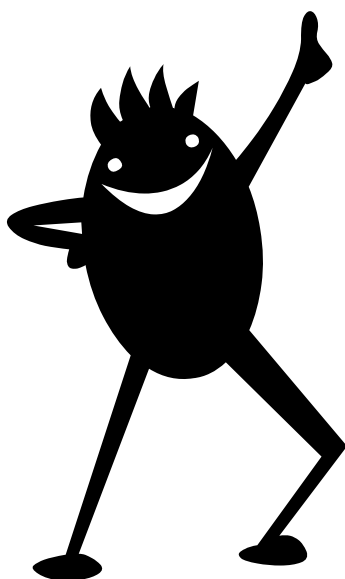
Situacija u velikim kompanijama i korporacijama (posebno internacionalnim) jeste malo drugačija. One uglavnom imaju postavljene unutrašnje standarde o zabrani diskriminacije, kao i odgovarajuće mehanizme zaštite, što LGBTI osobe dovodi u mnogo bolji položaj. Prihvatanje različitosti i inkluzivnost u ovakvim kompanijama postaje deo korporativne kulture, sa kojom se usaglašavaju svi zaposleni i dele iste vrednosti. Nažalost, ove kompanije se uglavnom nalaze u većim gradovima, što LGBTI osobu koja živi u manjoj sredini smešta u mnogo nepovoljniji položaj. Dovodi je u situaciju da bira između svakodnevnog putovanja na radno mesto na kojem će biti prihvaćena ili ostanka u svom mestu i prepuštanja svoje egzistencije u ruke homofobičnom ili transfobičnom „gazdi“.

Kada govorimo o problemima sa kojima se suočavaju LGBTI osobe, najčešće teme su nasilje i diskriminacija. Mržnja prema LGBTI osobama – homofobija, bifobija, transfobija – potiče od nerazumevanja i neprihvatanja različitosti,

POTREBE I SPECIFIČNOSTI U RADU SA MLADIM LGBTI OSOBAMA

odnosno drugačije seksualne orijentacije od većinskog ili rodnog identiteta koji ne odgovara pretpostavljenom. Osobe koje imaju vrlo rigidno shvatanje podele rodni uloga sklonije su neprihvatanju bilo kakvog odstupanja od istih. Zbog toga edukacija, kao i javne akcije i nastupi, moraju da budu deo aktivnosti lokalnih LGBTI organizacija i grupa koje rade sa zajednicom, radi edukacije javnosti o ovim varijacijama seksualne orijentacije i rodnog identiteta.

Homofobija, bifobija i transfobija nisu rezervisane isključivo za heteroseksualnu/ cis većinsku populaciju, ponekad se sreću i u samoj LGBTI zajednici. Zbog toga je važno da lokalne LGBTI organizacije budu transparentno inkluzivne i podržavajuće prema svima koji se nalaze pod LGBTI kišobranom, kao i da svojim politikama obuhvate poštovanje različitosti i zabranu diskriminacije.

PRIMERI DOBRE PRAKSE

SRBIJA - Grupa IZADl

Grupa IZADl je formirana 2010, kao odgovor na potrebe mladih gej muškaraca u Novom Sadu, kreiranjem grupe samopodrške i bezbednog prostora za lični razvoj i istraživanje. Usledilo je formiranje grupe podrške za roditelje LGBTI osoba, 2012. godine. Iz te tačke se naš rad širio i uključio i LGB osobe, a kasnije i trans* zajednicu, te danas pružamo podršku svima koji nisu uključeni u heteronormativan i binaran rodni sistem. Ipak, srž našeg delovanja je i dalje podrška ličnom razvoju kroz različite programe psihosocijalne podrške, od psihoterapije do razvoja socijalnih veština i socijalne integracije. Radimo sa mladim LGBTI osobama i mladim odraslim ljudima, te sa njihovim roditeljima i članovima/icama njihovih društvenih krugova, kao i sa stručnim osobama koje imaju direktan uticaj na LGBTI zajednicu, kao što su socijaln/e radnici/e, omladinski/e radnici/e, psiholozi/škinje, medicinski/e radnici/e i profesori/ke.

Naš najveći nedavan uspeh bilo je otvaranje prvog LGBTI društvenog centra u aprilu 2018, prostora u kojem se odvija većina naših aktivnosti. Centar je otvoren svakog dana, poslepodne i uveče, sa fleksibilnim rasporedom, i mladim ljudima pruža prostor u kojem mogu da pohađaju već organizovane aktivnosti ili mogu da se sami organizuju uz podršku. Naš rad se zasniva na principima omladinskog rada i rada u zajednici i podržava ideje aktivnog građanstva, demokratije, pravde i vladavine zakona, izgradnje mira i nenasilja. Smatramo da je osnaživanje i izgradnja zajednice sredstvo za transformaciju našeg društva i stoga, radeći direktno sa mladim LGBTI osobama, vidimo potencijal u povećanju broja onih koji su vidljivi, prisutni i zauzimaju se za sebe pred većinom izazova u svom životu, kada se suoče sa homofobijom, bifobijom, transfobijom ili bilo kojom drugom vrstom nepravde u svom društvenom okruženju.

Kao krunu svoga rada, u maju 2019, zajedno sa svojom zajednicom, organizovali smo prvu novosadsku Nedelju Ponosa, kao i prvi novosadski Prajd, na gradskom trgu, 17. maja, na Međunarodni dan borbe protiv homofobije, bifobije, interfobije i transfobije (IDAHOBIT).

Ovom uspehu je doprineo projekat CAPCOM i radionice koje su održane u okviru njega. Tokom projekta CAPCOM, formirane su četiri grupe – dve grupe u Beogradu i dve grupe u Novom Sadu – u koje smo uključili šest učesnika/ca trening modula i dve osobe koje su već imale znanje i iskustvo sa omladinskim radom. Članovi/ce dve grupe uglavnom su bili studenti/kinje, jedna je organizovana pretežno za učenike/ce srednjih škola, a jedna za osobe koje preispituju svoj rodni identitet ili se nalaze izvan binarne podele rodnog identiteta na muški i ženski. U skladu sa ciljem ove brošure, odlučili smo da predstavimo primer grupe sa učenicima/ama srednje škole, budući da je imala najvidljivije rezultate.

CAPCOM radionice

Naziv radionice: Ormane, otvori se!

Opšti cilj radionice/a i specifični ciljevi

Opšti cilj je promocija tolerancije i prihvatanje različitosti među mladim ljudima, dok je specifičan cilj osnaživanje mladih LGBTI osoba da preuzmu vođstvo u ovom procesu u svojoj zajednici.

Teme obrađene na radionici/ama

Radionice su kreirane tako da učesnicima/ama daju priliku za iskustveno učenje i razvoj kroz aktivnosti. Osnovne teme koje su obrađene bile su se komunikacije, ličnih konflikata, emocija, odnosa sa značajnim ljudima u životima mladih (roditeljima, braćom i sestrama, vršnjacima/kinjama), diskriminacije i stigme, tolerancije i demokratije, aktivnog građanstva i aktivizma. U suštini, najznačajniji deo bilo je kreiranje bezbednog prostora za mlade, da bi mogli da istraže svoje nesigurnosti, podele iskustva sa vršnjacima/kinjama i uče jedni od drugih. S obzirom na teme koje su specifične za životna iskustva LGBTI osoba, radionice su bile siguran prostor za razgovor o autovanju samima sebi, roditeljima i prijateljima/icama, o shvatanju sopstvenog identiteta i njegovih veza sa društveno-političkim kontekstom, kao i o mogućnostima za sticanje nezavisnosti. U nekim slučajevima smo razgovarali o specifičnim situacijama diskriminacije u školi, domu ili društvenim krugovima.

Sa kojim izazovima ste se susreli i kako ste ih prevazišli?

Najveći izazov je bila situacija u kojoj su mladi morali da kriju od svojih roditelja da učestvuju u radionicama sa LGBTI temama ili radionicama namenjenim LGBTI

osobama. Radionice su bile veoma značajne za učesnike/ce, ali nisu svi mogli to iskustvo da podeli izvan grupe. Omladinski/e radnici/e su morali/e da prihvate ovu situaciju i da aktivno pomognu mladim ljudima da sakriju svoje učešće u radionicama od svojih roditelja. Ovde je osnovno pitanje bilo pitanje usklađivanja aktuelnih potreba mlade osobe, njene dugoročne dobrobiti i etike omladinskog rada. Strategija koja je primenjena jeste stalan otvoren dijalog sa mladima o njihovom strahu od autovanja svojim porodicama i pružanje podrške tokom celog procesa. Budući da je autovanje ličan proces i da se moraju uzeti u obzir i njegove dobrobiti i potencijalne posledice, kao što su isključivanje iz porodice ili fizičko nasilje, u grupi je dogovoreno da se ova situacija prihvati kao trenutno rešenje, ali da se ono redovno preispituje i sagledava da li se otvorila mogućnost za bolje rešenje. Na ovaj način, mladi su nastavili da učestvuju u radionicama, razvili su poverenje u omladinske radnike/ce, vršnjake/inje i sami u sebe, većina je prošla kroz proces autovanja sa svojim porodicama, a neki roditelji su se pridružili grupi podrške roditeljima u organizaciji.

Drugi izazov se odnosio na usklađivanje potreba i interesa pojedinaca i grupe u celini. LGBTI identitet sa sobom nosi poseban stres, koji ponekad može biti preveliki za adolescente/kinje, te je često tokom radionice plan morao da se prilagodi da bi odgovorio na ono što se dešava sa jednom ili dve osobe u grupi. Na taj način, fokus svake radionice nije bila samo tema te radionice, nego i lični proces svakog učesnika/ce. Da bi se ovo ostvarilo, omladinski/a radnik/ca je morao/la imati informacije o ličnim životima učesnika/ca i prilikom planiranja radionice razmišljati o svim velikim ličnim dešavanjima koja mogu uticati na mladu osobu, kao što su rođendani, porodična okupljanja, događaji u školi i ostali slični događaji. Na kraju, rešenje koje je bilo odgovor na ovaj izazov bilo je pripremanje nekoliko planova za svaku radionicu, uz spremnost na spontano reagovanje, potpuno napuštanje plana i odgovaranje na krizu koja je u toku.

Rezultati radionice/a

Rezultate možemo posmatrati iz nekoliko uglova. Pre svega, oni su očigledni u ličnim životima mladih učesnika/ca, budući da su imali/e siguran prostor da razgovaraju o svojim ličnim iskustvima, da izgrade zdrave odnose sa svojim vršnjacima/kinjama i da razviju svoje samopouzdanje. Učili/e su o nekim opštim životnim stvarima, kao što su komunikacija i emocije, ali su učili/e kroz iskustva, što im je pomoglo da stečena znanja direktno primene u svojim životima. Činjenica da su se mnogi/e od njih autovali/e svojim roditeljima i vršnjacima/kinjama,

ukazuje na to da ova vrsta rada sa marginalizovanim grupama podržava ove osobe da se zauzmu za sebe i da kreiraju svoj život sa dostojanstvom i poverenjem.

Drugo, radionica nije uticala samo na lične živote ovih mladih ljudi. Učešćem u radionicama, oni su osnaženi da svoja životna iskustva podele sa opštom populacijom. Uz podršku omladinskih radnika/ca, grupa mladih LGBTI osoba pripremila je panel diskusiju o tome šta znači biti mlada osoba i LGBTI u Srbiji. Njihova panel diskusija bila je deo veće manifestacije „Naš Prajd“, Panonske platforme za ljudska prava. Platforma okuplja oko deset organizacija civilnog društva iz Novog Sada i Vojvodine koje rade sa osetljivim grupama u Vojvodini i organizuje ovu manifestaciju u decembru, radi obeležavanja 10. decembra, Međunarodnog dana ljudskih prava. Ovo je prvi događaj u Srbiji na kojem su mlade LGBTI osobe otvoreno, u javnom prostoru, sa opštom publikom podelile svoje iskustvo života sa različitosti. Događaj je promovisan kroz društvene mreže i privukao je mnogo pažnje. Organizovan je u Kulturnom centru, javnom prostoru u kojem se održava većina kulturnih i obrazovnih dešavanja. Događaju je prisustvovalo više od trideset osoba, dok je raspon godina bio od tinejdžera/ki do osoba u pedesetim. Nakon diskusije usledila su pitanja iz publike, koja je pokušala da bolje razume iskustva ovih mladih ljudi. Otvoreno su pričali o trenutku kada su shvatili da su drugačiji, o procesu autovanja, o usamljenosti, borbi sa izazovima i o svojoj situaciji u vreme panel diskusije. Panelisti/kinje su bili/e raznoliki/e – učenici/e srednje škole i studenti/kinje, mlade zaposlene osobe, lezbejke, gej i trans osobe, kao i osobe koje za sebe ne koriste oznake. Opšti uticaj je bio dvostruk. Mladi ljudi, panelisti, bili su entuzijastični i pozitivni zbog celokupnog iskustva, još motivisaniji da učine više za sebe i za LGBTI zajednicu u Novom Sadu i osetili su da su uspeli da ostvare promenu. Reakcije publike bile su veoma pozitivne, učesnici/e su bili/e zainteresovani/e da saslušaju ove mlade ljude i napustili/e su događaj sa više empatije prema LGBTI osobama.

Koje su vaše preporuke za budući direktan rad sa LGBTI osobama u vašoj zajednici?

Najznačajnija lekcija je da je mladim LGBTI osobama potreban prostor u kojem se osećaju bezbedno, omladinski/e radnici/e kojima mogu da veruju i koji/e će ih saslušati i prihvatiti njihova iskustva. To što su imali prostor koji je očigledno bio LGBTI prostor (zastave sa dugama i dugine boje, LGBTI časopisi i knjige), pomoglo je mladima da normalizuju svoje iskustvo, da se povežu i da osete da

su bezbedni. Naše iskustvo pokazuje da je LGBTI mladima važno da je i njihov/a omladinski/a radnik/ca takođe pripadnik/ca LGBTI zajednice. To podstiče njihovo povezivanje i poverenje, a omladinski/a radnik/ca služi kao „dokaz“ da je moguće imati redovna životna iskustva čak i kao LGBTI osoba u Srbiji.

Druga značajna lekcija jeste da je priprema veoma značajna i da utiče na celokupno iskustvo koje će mladi steći na radionicama. Često smo morali da pripremimo tri plana za jednu radionicu, a na kraju bismo sproveli nešto potpuno drugačije zato što bi jedna mlada osoba došla sa iskustvom koje je tražilo trenutnu pažnju. Najbolja strategija koju smo razvili jeste vođenje radionice u parovima, analiza neposredno nakon radionice i ostavljanje najmanje duplo više vremena za planiranje radionice od trajanja radionice. Rad u paru bio je veoma značajan za posmatranje dešavanja tokom radionice i za razgovor o zapaženom i o uticaju na mladu osobu, grupu i omladinske radnike/ce. Kada bi teme radionice stvarale preplavljujuća iskustva, par se lakše nosio sa tim situacijama nego samo jedan/na omladinski/a radnik/ca. Vreme za pripremu i analizu radionice bilo je značajno za razmenu stavova i zapažanja, za učenje od partnera/ke i za zajedničku pripremu aktivnosti koje će najbolje odgovoriti na potrebe mladih.

BUDUĆI KORACI U OMLADINSKOM RADU SA LGBTI OSOBAMA

Grupa IZADl vidi omladinski rad kao vredno sredstvo za doseganje mladih LGBTI osoba i transformisanje njihovih zajednica. Radionice kreirane sa ciljem pružanja podrške LGBTI mladima i njihovog osnaživanja, pokazale su da imaju kapacitet da ostvare značajan pozitivan uticaj na živote LGBTI osoba koje u njima učestvuju, ali i na njihove porodice i vršnjake/inje. Međutim, do sada su uglavnom bili uključeni LGBTI mladi koji su tragali za nekom vrstom programa koji će im pomoći. Izazov koji nas čeka jeste da dođemo do onih koji se još uvek kriju, koju su izolovani i osetljivi. Dakle, cilj za blisku budućnost je kreiranje autrič programa na mestima koja su otvorena za LGBTI osobe, kao što su kafići ili klubovi, kroz diskusije ili filmove, ili neke druge slične aktivnosti kao što su kvizovi. Drugi cilj je doseganje učenika/ca i studenata/kinja u školama i univerzitetima, kroz njihova udruženja ili pojedinačne profesore/ke. Forum teatar je sredstvo koje škole i roditelji mogu videti kao obrazovno, a koje istovremeno mladima pruža priliku da se stave u situaciju LGBTI osobe i da stvarnost dožive na jedan drugačiji način.

CRNA GORA - KVIR MONTENEGRO

Asocijacija **Kvir Montenegro (Q-MNE)** osnovana je u oktobru 2012, a registrovana u martu 2013. Ona okuplja LGBTI osobe, njihove porodice i prijatelje/ice, sa ciljem da razvije širok, snažan i aktivan crnogorski LGBTI pokret koji će se aktivno i trajno boriti za promociju i zaštitu ljudskih prava i za postizanje pune pravne i socijalne ravnopravnosti i potpuno prihvatanje LGBTIQ osoba od strane opšte populacije, kao i za punu vidljivost i participaciju u procesima donošenja odluka i kreiranja politika koje se tiču ljudskih prava. Q-MNE aktivno deluje kroz pet osnovnih programa: program lobiranja i zagovaranja, program ljudskih prava trans osoba, program izgradnje LGBTI zajednice, program kvir umetnosti i kulture i program saradnje sa stručnjacima/kinjama i akademskim institucijama. Q-MNE okuplja više od dvesta pedeset LGBTI osoba iz svih delova zemlje i one redovno učestvuju u aktivnostima organizacije. Tu pripada i LBT ženska grupa koja je uspostavljena tokom 2015. godine i koja je započela svoje delovanje kao nezavisna grupa unutar Q-MNE, a okuplja sto dvadeset LBT žena iz cele zemlje. Grupa trans osoba ima oko deset članova/ica i započela je svoje delovanje kao nezavisna grupa pod nazivom „Transovci“, a kasnije je postala formalna organizacija „Spektra“, koja se bavi temama značajnim za trans* zajednicu. Ovo je rezultat kontinuiranog rada sa manje vidljivim podgrupama LGBTI zajednice u Crnoj Gori – trans osobama i LBT ženama, čiji glas nije prisutan u opštoj javnosti kao glas zajednice gej muškaraca, koji se često u javnosti prepoznaju kao „lice“ cele zajednice. Q-MNE u svoj rad i realizaciju svojih aktivnosti uključuje trideset i osam osoba sa različitim vrstama stručnosti i iz različitih profesionalnih oblasti.

Q-MNE asocijacija je uspostavila blisku saradnju sa većinom značajnih i uticajnih političkih partija (uključujući i konzervativno orijentisane partije) i sa svim značajnim organizacijama civilnog društva iz Crne Gore i regiona. Jedan od rezultata ovog delovanja je promocija predloga Zakona o istopolnim zajednicama, kojeg je usvojila vlada Crne Gore, a očekujemo da ove godine dobije i odobrenje Skupštine. Q-MNE je jedan od osnivača regionalnog LGBTI saveza ERA i regionalne mreže trans aktivista/kinja Trans Mreža Balkan.

CAPCOM radionice

Naziv radionice: Ravnopravnost i ja

Opšti cilj radionice/a i specifični ciljevi

Opšti cilj ove radionice je informisanje LGBTIQ mladih o temama koje najčešće nisu deo školskog obrazovnog sistema. Jedan od najznačajnijih ciljeva je povećanje njihovog znanja o seksualnom i reproduktivnom zdravlju, o HIV/AIDS prevenciji i prevenciji seksualno prenosivih bolesti, kao i o ravnopravnosti marginalizovanih društvenih grupa, stigmi, diskriminaciji i nasilju. Specifičan cilj je pružanje podrške LGBTIQ mladima da postanu lideri/ke koji/e će sprovesti pozitivne promene ka ravnopravnosti.

Teme obrađene na radionici/ama

Tokom deset radionica, obrađene su sledeće teme: seks, seksualnost, ljudska prava LGBTIQ osoba, ljudska prava seksualnih radnik/ca, nacionalizam, stereotipi, feminizam, diskriminacija i zloupotreba supstanci.

Sa kojim izazovima ste se susreli i kako ste ih prevazišli?

Tokom realizacije radionice, projektni tim se nije susreo sa značajnijim izazovima. Najveći izazov bila je motivacija LGBTIQ mladih za učešće u radionicama. Ovaj izazov je uspešno prevaziđen vršnjačkim pristupom i kreiranjem radionica koje su stvarale atmosferu koja je istovremeno bila i opuštena i radna i koja je zadržala interesovanje i pažnju mladih učesnika/ca.

Rezultati radionice/a

Osnovni rezultat ovih radionica jeste da je trideset i pet mladih LGBTIQ osoba informisano o navedenim temama, ali i činjenica da su učesnici/e ohrabreni/e da se osećaju slobodnije i da započnu proces svog autovanja u svom bliskom okruženju.

Koje su vaše preporuke za budući direktan rad sa LGBTI osobama u vašoj zajednici?

Uložite vreme, trud i znanje u mlade ljude i radite sa njima na obrazovanju kako biste ih motivisali da se bore za svoja prava, postanu lideri/ke i unesu nove pozitivne promene u pravcu ravnopravnosti.

BOSNA I HERCEGOVINA - FONDACIJA CURE

Fondacija CURE je feministička organizacija koja se zalaže za osnaživanje mladih žena u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: B&H) kroz edukaciju i povećanje svesti o ženskim ljudskim pravima i o ulozi žena u društvu. Žene su isključene iz javnog života, čine većinsku grupu među nezaposlenim mladima, iako imaju jednak ili viši nivo obrazovanja u odnosu na mlade muškarce; imaju ograničen pristup neformalnom i informalnom obrazovanju; izložene su raznim vrstama nasilja i snažnim patrijarhalnim obrascima. U B&H mlade žene su manje uključene u civilni sektor, osim u ženski pokret; mlade žene se suočavaju sa nepravедnim tretmanom i dubokim generacijskim jazom/otporima. S jedne strane, Fondacija osnažuje novu generaciju feministkinja i aktivistkinja, dok sa druge strane, doprinosi izgradnji snažnog ženskog pokreta u B&H, koji će poštovati generacijske razlike i različite pristupe rodnoj ravnopravnosti.

Fondacija CURE zalaže se za rodnu ravnopravnost i jednakost žena, mladih žena i LBT žena u B&H, za društvo bez patrijarhalnih normi, u kojem se apsolutno ne toleriše nasilje i diskriminacija prema ženama, žene ravnopravno učestvuju u donošenju odluka i prepoznate su kao odgovorne pokretačice i nositeljice pozitivnih društvenih promena.

Fondacija CURE radi na podršci i kreiranju sigurnog okruženja za novu generaciju aktivistica i feministkinja, za njihovo odgovorno i aktivno učešće u pozitivnim društvenim promenama kroz izgradnju kapaciteta; istraživanja, analize i javno zagovaranje; unapređenje/promenu medijske slike o ženama i povećanje vidljivosti ženskog aktivizma; lokalna i regionalna umrežavanje; angažovanu umetnost i aktivizam; i izgradnju inkluzivnog i održivog ženskog pokreta.

Fondacija CURE svoj rad zasniva na sledećim vrednostima: solidarnost, osnaživanje žena, inovativnost u pristupu i aktivnostima, transparentnost rada, integritet, fokus na korisnicama, aktivizam kao sredstvo za ostvarivanje uticaja, kreiranje sigurnog prostora za žene, doslednost u radu i posvećenost ostvarivanju rezultata.

CAPCOM radionice

Naziv radionice: Želim da te pitam – LGBTI zajednica i strejt saveznici protiv predrasuda

● **Opšti cilj radionice/a i specifični ciljevi:**

LGBTI osobe su marginalizovane, te je osnovni cilj radionice bila integracija LGBTI mladih u društvo. Takođe, cilj radionice je bio da se lične priče i iskustva ljudi iskoriste za razmenu iskustava. Druga stvar koju smo pokušali da ostvarimo jeste da pripremimo i uključimo jednu osobu iz tima da se uključi u vođenje radionica, u skladu sa principima omladinskog rada, te da vodi određene delove uz podršku partnera/ke koji bi vodio/la druge delove.

● **Teme obrađene na radionici/ama**

stavovi o LGBTI osobama

LGBTI osobe i stereotipi o ravnopravnosti

● **Sa kojim izazovima ste se susreli i kako ste ih prevazišli?**

U Beogradu je radionica održana tokom beogradske Nedelje ponosa. Poziv na radionicu bio je javan, sponzorisan na društvenim mrežama, ali usmeren na LGBTI zajednicu i strejt saveznike/ce. Četrnaest ljudi je došlo na radionicu. Dve osobe su povele svoje strejt saveznike/ce, a tri strejt saveznika/ce su se pojavila/e zato što su videla/e poziv. Dakle, ukupno je učestvovalo devet LGBTI osoba i pet strejt saveznika/ca. Učesnici/a su bili/e starosti od 14 do 32 godine. Nivo otvorenosti bio je veoma visok, ali je nivo svesti o procesu autovanja bio prilično nizak. U početku je atmosfera u Beogradu bila veoma anksiozna. Takođe je važno da napomenemo da se ljudi iz grupe nisu međusobno poznavali i da većina LGBTI osoba nije bila autovana. Osim toga, zaključili smo da bi bilo bolje da smo umesto planirane igrice za energizovanje upotrebili neku dinamičniju koja uključuje telo. Takođe, stereotipi koji su korišteni tokom foruma nisu bili dovoljno specifični da bi se ljudi uključili u diskusiju, ali su pokazali i da su ljudi i dalje uplašeni da iznesu svoje mišljenje u grupi.

Na radionici u Skoplju je učestvovalo devet LGBTI osoba i jedna strejt osoba. Polovinu grupe su činili aktivisti/kinje, te smo bili suočeni sa izazovom kako da ih motivišemo da prate radionicu, budući da su već učestvovali/e u radionicama, a uvodan deo naše radionice je ponavljao opštu šemu tih radionica, te je bilo teško

zadržati njihovu pažnju. Ovo smo rešili tako što smo naglas procenili da je grupa zrela, da može biti odgovorna sama za sebe i preskočili smo vežbu dogovora oko opštih pravila. Ispostavilo se da je ovo bio dobar način za njihovo aktivno uključivanje u radionicu do samog kraja. Ova radionica je bila uspešna u smislu da je pokrenula brojne duboke i iskrene diskusije o relevantnim pitanjima. Jedina strejt osoba je podelila svoju priču o tome kako je svom bratu pomogla da se autuje pred njihovim roditeljima i kako je vodila ovaj proces. Iako je grupa bila zrela u ovom smislu, učesnici/e su imali/e između 21 i 37 godina, bili/e su dirnuti/e onim što je podeljeno. LGBTI osobe su podelile brojne priče o izazovima koje su već prevazišle i kojih su postale svesne. Na evaluaciji je zaključeno da je značajno ne razdvajati ove dve grupe, zato što strah na obe strane vodi ka postojećem antagonizmu.

Treća radionica je održana u Sarajevu i bila je neuspešna. Kada smo prvi put raspisali poziv, došle su dve osobe, a na drugi poziv se niko nije odazvao. Iako su došle samo dve osobe, održali smo radionicu u izmenjenom obliku. Seli smo sa njima, jednim/om strejt saveznikom/com i jednom biseksualnom osobom, te smo sve uredili tako da osete da mogu slobodno da razgovaraju. Prošli smo kroz module radionice, korak po korak, deleći svoje brige u prvoj vežbi da bi oni bili otvoreni da podele svoje brige kada stignemo do druge vežbe. Podelili su svoje viđenje ove teme i kako se njihovi lični životi uklapaju u neke od ideja koje su predstavljene. Igrica za energizovanje koja je prvobitno planirana pokazala se dobrim izborom za ovu situaciju budući da je jedna osoba bila u kolicima. Na ovaj način smo naučili da je i to nešto o čemu moramo da mislimo. Sesija je trajala pedeset minuta.

Rezultati radionice/a

Nova znanja o potrebama LGBTI zajednice u Beogradu, Skoplju i Sarajevu
Razumevanje potrebe da se LGBTI mladi uključe u zajednicu
Shvatanje da je nužno da se nastavi rad na stereotipima unutar LGBTI zajednice

Koje su vaše preporuke za budući direktan rad sa LGBTI osobama u vašoj zajednici?

Veoma je važno da prepoznamo mlade ljude koji imaju energiju i stvarnu podršku (prave saveznike/ce). Uključivanjem takvih mladih ljudi i njihovih iskustava značajno osnažujemo pojedince/ke i kreiramo snažne zajednice. Takođe, važno je više razgovarati o procesu autovanja i negovati pouzdanje u LGBTI zajednicu.

BUDUĆI KORACI U OMLADINSKOM RADU SA LGBTI OSOBAMA

Planiramo da nastavimo da organizujemo različite aktivnosti i programe kao što su:

- javne diskusije o LGBTI pitanjima

- Međunarodni dan borbe protiv homofobije, bifobije, interfobije i transfobije

- rad sa zajednicom

- preostale projektne aktivnosti

BOSNA I HERCEGOVINA - TUZLANSKI OTVORENI CENTAR (TOC)

Tuzlanski otvoreni centar (TOC) je nevladina organizacija koja zastupa ljudska prava seksualnih i rodni manjina. Ovo je prva i jedina formalna organizacija ove vrste severoistočne Bosne i Hercegovine. Vizija Tuzlanskog otvorenog centra je društvo u kojem će svaka osoba biti tretirana jednako bez obzira na pol, rodni identitet i seksualne karakteristike. Viziju ostvarujemo kroz kontinuiranu misiju osnaživanja lezbejki, gej muškaraca, biseksualnih, trans i interseksualnih osoba, na području Tuzlanskog kantona, kroz kontinuirano aktivističko delovanje zasnovano na feminističkim principima u svim društvenim oblastima. Vrednosti koje Tuzlanski otvoreni centar podržava su solidarnost, ravnopravnost, saradnja, inkluzija, integritet, transparentnost i odgovornost.

Višegodišnje postojanje naše organizacije direktno je povezano sa radom sa LGBTI osobama kao našim korisnicima/ama, sa kojima smo ostvarili kontakt koristeći razna sredstva i aktivnosti. Organizujemo večeri kvir poezije, kvir piknike, obeležavamo dane značajne za LGBTI zajednicu i služimo kao posrednik između LGBTI osoba i institucija, budući da istraživanja pokazuju da one imaju nizak nivo poverenja u institucije. Istovremeno, radimo i sa institucijama da izgradimo to poverenje. Svake godine organizujemo međunarodni festival kvir filma i umetnosti „Merlinka“, kojeg zajednica prepoznaje kao mesto susreta i razumevanja između LGBTI osoba i drugih heteroseksualnih građana/ki. Redovno organizujemo Kvir kafe događaje i informativne radionice.

CAPCOM radionice

Naziv radionice: Feminizam za svako LGBTI slovo

Opšti cilj radionice/a i specifični ciljevi:

upoznati lokalnu LGBTI zajednicu sa feminističkim pokretom i njegovom vezom sa svim identitetima unutar LGBTI identiteta. Specifični ciljevi:

- povećati broj feminista/kinja u zajednici;
- povećati broj ljudi u LGBTI zajednici koji koriste rodno osetljiv jezik;
- motivisati i pripremiti najmanje jednu osobu da radi na rodnom programu Centra

Teme obrađene na radionici/ama

- Šta je feminizam?
- Feminizam kroz istoriju
- Feministički pravci
- Feminizam i ja
- Političko je lično
- Javne i poznate LGBTI feministkinje
- Feminizam i žene lezbejke
- Feminizam i gej muškarci
- Feminizam i transrodne osobe
- Feminizam i transseksualne osobe
- Prezentacija lokalnih feministkinja iz Bosne
- Feminizam u svakodnevnom životu

Sa kojim izazovima ste se susreli i kako ste ih prevazišli?

Izazovi su bili različiti. Jedan od najsloženijih izazova bilo je održavanje grupe tokom svih radionica i predstavljanje tema na način koji će biti zanimljiv svim učesnicima/ma, pogotovo kada se neka tema ne tiče njih direktno. Motivacija učesnika/ca održavana je upotrebom različitih sredstava i ideja, kao i njihovim maksimalnim uključivanjem u edukativan proces. Kada bi voditelji/ke primetili da nekoliko članova/ica grupe gubi pažnju, ubacili bi neku zanimljivu, interaktivnu vežbu koja bi ih uključila i podstakla da rade.

Posebno težak izazov predstavljali su vremenski termini. Veoma je zahtevno raditi sa grupom mladih koja ima različite obaveze u različitim terminima, zato što je nužno prilagoditi svoj rad i svoje planove njihovim obavezama. Na kraju svake sesije smo se dogovarali za vreme sledeće sesije i birali smo vreme koje odgovara većini. Zbog toga je ponekad bilo nemoguće okupiti celu grupu.

Moramo priznati da su prepreke u komunikaciji bile među najtežim izazovima. Različite ličnosti, stavovi i iskustva učesnika predstavljali su prepreku dobroj komunikaciji. Vođeni principima nenasilne komunikacije i empatije, uspeali smo da unapredimo komunikaciju među članovima/icama grupe, koristeći različite pristupe i sredstva.

Nepredvidive situacije izvan naše kontrole prouzrokovale su znatne poteškoće u našem radu sa grupom i u procesu. Teme su bile veoma specifične, te je poziv za učešće na radionicama, zbog kritičnog bezbednosnog stanja, morao biti tajan. Zbog daljeg razvoja bezbednosne situacije u lokalnoj zajednici, posebno za LGBTI ljude, morali smo ispravljati i menjati neke ideje i planove. Stoga, planirani produkt radionice nije bio isti kao i ostvaren produkt. U svakom slučaju je proces razvoja grupe i dalje poštovan i osnovni ciljevi su ostvareni.

Rezultati radionice/a

8 pripadnika/ca LGBTI zajednice iz Tuzle aktivno koristi i poštuje rodno osetljiv jezik u svim aspektima svog života

2 osobe iz lokalne LGBTI zajednice su pripremljene i motivisane za rad u organizaciji na temu rodne ravnopravnosti

Učesnici/e su upoznati sa vezom između feminizma i njihovog identiteta

Najmanje 8 novih feminista/kinja u lokalnoj LGBTI zajednici je spremno da podeli svoje znanje i feminističke ideje

Koje su vaše preporuke za budući direktan rad sa LGBTI osobama u vašoj zajednici?

Rad sa LGBTI zajednicom je prilično kompleksan i ne može ga obavljati bilo ko, te stoga preporučujemo da se omladinski/e radnici/e prvo dovoljno obrazuju i pripreme, a da tek tada započnu sa procesom kreiranja ideja i planiranja sprovođenja radionica. Kada u istoj prostoriji okupite ljude koji su dovoljno osnaženi da javno govore o svojim identitetima i ljude koji se još uvek bore sa autohomofobijom, to predstavlja veliki izazov ukoliko se ne vodi na ispravan način. Dobar način za rad sa ovom grupom je vršnjačko savetovanje u okviru kojeg osnažene LGBTI osobe osnažuju druge LGBTI osobe. Međutim, kod ljudi koji su oprezniji sa svojim identitetom, uvek se može pokrenuti neki drugi, unutrašnji proces. Stoga je uvek važno posmatrati celu grupu i osluškivati njen puls, ali i svaku osobu pojedinačno, kako bismo znali šta se dešava sa grupom i na koji način i u kojem trenutku da delujemo.

BUDUĆI KORACI U OMLADINSKOM RADU SA LGBTI OSOBAMA

Budući da je većina naših članova/ica mlada, naše aktivnosti su usmerene ka mladim ljudima – oni su do sada bili i nastaviće da budu naši/e korisnici/e. Tuzlanski otvoreni centar je već prepoznat kao udruženje koje predstavlja njihove

OMLADINSKI RAD SA LGBTI ZAJEDNICOM

interese, od kojeg uvek mogu zatražiti pomoć, savetovanje ili dodatnu pravnu ili psihološku pomoć.

Svakako, svesni smo da je veoma značajno osnaživati samu LGBTI zajednicu kroz druženje, susrete, diskusije i slične aktivnosti, te svakog meseca organizujemo Kvir kafe, koji okuplja mlade LGBTI osobe. Nastavićemo da organizujemo Kvir kafe.

Pored ove aktivnosti, organizujemo i informativne radionice o pravima i zaštiti prava LGBTI osoba. Informativne radionice biće nastavljene tokom naredne dve godine.

LGBTI osobe su uključene u naš rad i u ostalim aktivnostima – pomažu u kreiranju sadržaja za naše društvene mreže i dizajna – uvek se oslanjamo na njihove ideje i pratimo potrebe mladih LGBTI osoba kako bismo mogli svoje projektne i programske aktivnosti uskladiti sa njima.

Prvu B&H Paradu ponosa organizujemo zajedno sa mladim LGBTI osobama kako bismo ih osnažili, ali istovremeno sa njima razgovaramo o bezbednosti i o značaju ovog aktivističkog događaja za njihove živote.

SEVERNA MAKEDONIJA - SUBVERZIVNI FRONT

Subverzivni front – asocijacija za kritički pristup rodu i seksualnosti je nezavisna, nestranačka i neprofitna organizacija, posvećena stvaranju i promovisanju dijaloga sa nepatrijarhalnim pristupom rodu i seksualnosti među ljudima koji se ne poistovećuju sa dominantnim heteronormativnim vrednostima i za njih.

Naše strateške oblasti obuhvataju:

- 1** Zastupanje prava LGBTI osoba – u saradnji sa relevantnim državnim institucijama i političkim partijama, LGBTI organizacijama, LGBTI aktivistima/kinjama i drugim interesnim grupama, S-Front neprekidno sprovodi sveobuhvatne i inkluzivne aktivnosti sa ciljem unapređenja prava i položaja LGBTI osoba u Makedoniji,
- 2** Istraživanje i politike relevantne za LGBTI teme – u saradnji sa ekspertima/kinjama, eksternim savetnicima/ama i iskusnim istraživačima/icama, koristeći raznovrsne teorijske i empirijske metode, S-Front je fokusiran na razvijanje snažnih kapaciteta u stvaranju zdravih politika zasnovanih na naučno validnim podacima sakupljenim na osnovu istraživačkih aktivnosti koje sprovodi S-Front i druga istraživačka tela,
- 3** Edukacije i obuke o LGBTI pitanjima – u saradnji sa različitim edukativnim programima, institutima i organizacijama, koristeći raznovrsne formalne i neformalne edukativne metode, S-Front je posvećen osnaživanju i ohrabivanju članova/ica LGBTI zajednice u Makedoniji,
- 4** Obezbeđivanje psihosocijalnih, pravnih i savetodavnih usluga za LGBTI osobe – u saradnji sa iskusnim stručnjacima/kinjama u oblasti psihosocijalne pomoći, podrške i savetovanja i u oblasti pružanja legalne pomoći i savetovanja, S-Front nudi usluge LGBTI osobama čija ljudska prava su prekršena, kao i LGBTI osobama koje se suočavaju sa različitim psihološkim i socijalnim problemima i poteškoćama,
- 5** Prikupljanje sredstava za LGBTI inicijative i projekte – u saradnji sa različitim fondacijama, donatorima, LGBTI organizacijama i drugim interesnim grupama, S-Front teži da obezbedi stabilnu finansijsku održivost i da stvori uslove za potpunu samoodrživost organizacije, kao i svih projekata, aktivnosti i inicijativa koje se bave LGBTI pitanjima i problemima.

CAPCOM radionice

Naziv radionice – Omladinski klub S-fronta

Opšti cilj radionice/a i specifični ciljevi

Opšti cilj niza radionica je edukacija mladih ljudi o temama koje se retko spominju u okviru formalnog obrazovanja, ali su veoma značajne za razvoj mladih. Specifični ciljevi su edukacija učesnika/ca Omladinskog kluba o LGBTI pitanjima i problemima, govoru mržnje i zločinima iz mržnje, feminizmu i rodnim ulogama u savremenom društvu, kao i pružanje opšteg pregleda sveobuhvatnog seksualnog obrazovanja.

Teme obrađene na radionici/ama

Osnovna LGBTI teorija – objašnjenja osnovnih pojmova, istorija LGBTI pitanja, savremeno stanje;

Govor mržnje i zločini iz mržnje – vežbe sa praktičnim primerima govora mržnje i zločina iz mržnje, objašnjenja savremenih zakona i regulativa o govoru mržnje i zločinima iz mržnje u Makedoniji;

Narativi, kontra-narativi i alternativni narativi;

Istorija roda i rodnih stereotipa; – teorija rodnog obrazovanja i rodne uloge u savremenom društvu;

Uvod u feminizam, prikazivanje šest kratkih filmova – prikazivanje primera žena u tipično muškim zanimanjima, otvaranje diskusije na ovu temu;

„Radionica autovanja” – stvaranje saveza između LGBTI i strejt ljudi, razmena priča o procesu autovanja;

Sveobuhvatno seksualno obrazovanje, različite radionice na ovu temu, praktični primeri.

Sa kojim izazovima ste se susreli i kako ste ih prevazišli?

Najveći izazov sa kojim smo se susreli bio je da zadržimo interesovanje učesnika/ca tokom svih dvadeset i pet radionica u okviru programa. Nakon skoro svake radionice neki/e od njih bi odustali/e, te se ne bi vratili/e na sledeću radionicu ili bi propustili/e neke radionice i došli/e na neke kasnije radionice. Pokušali smo da ih uključimo u aktivnosti tokom raznih radionica, da bi imali/e motivaciju da se vrate na sledeću sesiju. Takođe, teme su bile veoma važan faktor za njihovu spremnost da pohađaju radionice. Pokušali smo da informacije i materijale predstavimo na

savremene načine, te je to bio jedan od faktora koji nam je pomogao da zadržimo njihovo interesovanje za učešće u radionicama.

Rezultati radionice/a

Tokom osam meseci, održano je ukupno dvadeset i pet radionica na teme relevantne za LGBTI pitanja. Ukupno dvadeset i četiri učesnika/ce je učestvovalo na radionicama, a oko deset ih je bilo redovno na većini radionica. Većina učesnika/ca je stekla teorijsko znanje o LGBTI pitanjima, ali su imali/e i priliku da izraze svoja mišljenja i da predlože teme za radionice koje bi kasnije sami/e imali/e priliku da vode. Neki/e učesnici/e su se prijavili/e da postanu volonteri/ke u našoj organizaciji.

Koje su vaše preporuke za budući direktan rad sa LGBTI osobama u vašoj zajednici?

Neke naše preporuke za rad sa LGBTI osobama su:
ukoliko radite sa mlađim ljudima, nemojte se fokusirati na teorije, nego na praktične primere i upotrebu savremene tehnologije,
uzmite u obzir njihove druge obaveze (školu, posao, ispite, žurke tokom vikenda, itd.) kada planirate vreme radionica.

Najvažnija lekcija koju smo naučili jeste da su LGBTI mladi željni da nauče mnogo novih informacija, ali da te informacije moramo predstaviti na način koji je u skladu sa njihovom generacijom, uvek moramo imati zanimljive i duhovite aktivnosti tokom radionice i uvek im moramo dati prostor da izraze svoje stavove i mišljenja. Za sve one koji se pripremaju da započnu bilo kakav rad sa LGBTI osobama, predlažemo da prvo istraže koja tema je u tom trenutku popularna u zajednici i pokušaju da se fokusiraju na nju kako bi imali širi uticaj u zajednici.

BUĐUĆI KORACI U OMLADINSKOM RADU SA LGBTI OSOBAMA

Naš budući rad sa LGBTI osobama obuhvatiće tri oblasti:

nastavljamo zastupanje i istraživački rad o LGBTI pitanjima u Makedoniji; pružamo besplatne usluge pravne pomoći i psihosocijalne podrške i savetovanja članovima/icama LGBTI zajednice;
nastavljamo rad na izgradnji zajednice kroz organizovanje radionica sa različitim temama (trenutno pripovedanje i radio podkasti) i pružanje prilika LGBTI osobama da postanu deo naše organizacije kao volonteri/ke ili stažisti/kinje na našim aktuelnim projektima.

SEVERNA MAKEDONIJA - HELSINŠKI KOMITET ZA LJUDSKA PRAVA IZ MAKEDONIJE – CENTAR ZA PODRŠKU LGBTI OSOBAMA

Centar za podršku LGBTI osobama (Centar) osnovan je 23. oktobra 2012, kao ogranak Helsinškog komiteta za ljudska prava iz Makedonije (MHC). Vizija centra je društvo bez diskriminacije u kojem svi ljudi imaju univerzalna ljudska prava i slobode, bez obzira na svoju seksualnu orijentaciju, rodni identitet ili bilo koju drugu karakteristiku. Imperativi rada Centra su osnaživanje LGBTI zajednice, omogućavanje samo-zastupanja i promena društvenog i pravnog statusa LGBTI osoba u Severnoj Makedoniji. Oblast delovanja Centra podeljena je na četiri programa: program rada sa zajednicom, program pravne podrške i zastupanja, program integrisanih odnosa s javnošću, sigurna kuća.

Program rada sa zajednicom: Centar za podršku LGBTI osobama obezbeđuje prostor za socijalizaciju i stalno je otvoren za članove/ice LGBTI zajednice. Centar ima nekoliko prostorija i obuhvata kancelariju, prostor za sastanke i treninge, kao i biblioteku. Program rada sa zajednicom uključuje četiri različite grupe podrške: grupa podrške gej muškarcima, grupa podrške lezbejkama i feministkinjama (LezFem), grupa podrške transrodnim osobama i grupa za podržavaoce/teljke LGBTI osoba. Centar za podršku LGBTI osobama organizuje različite aktivnosti, kao što su sastanci, edukativni događaji, debate, diskusije i projekcije filmova u okviru programa rada sa zajednicom. Svakog juna, u saradnji sa drugim partnerima, Centar organizuje godišnji Vikend ponosa u Skoplju. I konačno, od 2014. godine, centar je započeo proces pod nazivom Decentralizacija LGBTI pokreta Republike Severne Makedonije, te je u sklopu njega razvio lokalne LGBTI grupe, kao centre za pet delova zemlje, koje rade na promociji i zaštiti prava zajednice.

Program pravne podrške i zastupanja pruža besplatnu pravnu pomoć u slučajevima kada je nečija seksualna orijentacija i/ili rodni identitet osnova za govor mržnje, zločin iz mržnje, diskriminaciju ili bilo koje drugo kršenje ljudskih prava.

CAPCOM radionice

Naziv radionice: Sigurnim prostorima do jačih zajednica

Opšti cilj radionice/a i specifični ciljevi

U Republici Severnoj Makedoniji, LGBTI mladi nemaju pristup besplatnim i bezbednim društvenim prostorima, u kojima mogu otvoreno da razgovaraju o problemima sa kojima se suočavaju i o svojim svakodnevnim poteškoćama koje imaju kao mlade LGBTI osobe koje žive na Balkanu. LGBTI mladi se sreću sa maltretiranjem na svakodnevnoj osnovi, LGBTI mladi žive tajnim životima koji vode u depresiju, osećanje izolacije i beznadežnosti. Opšti cilj radionica bilo je kreiranje sigurnog prostora u kojem mladi mogu slobodno da razgovaraju o temama koje su značajne za njih. Specifični ciljevi radionice bili su osnaživanje vršnjačke podrške, solidarnosti i saradnje među LGBTI mladima, otvorene diskusije o problemima sa kojima se mlade LGBTI osobe suočavaju i edukovanje LGBTI mladih o različitim društvenim pokretima relevantnim za LGBTI zajednicu, koristeći filmove i kapacitete same grupe.

Teme obrađene na radionici/ama

Da bismo ostvarili navedene ciljeve, koristili smo različite tehnike. Prvi grupni sastanak započeo je predstavljanjem projekta, njegovih ciljeva i diskusijom o statusu LGBTI mladih u zemlji. Grupa je predlagala ideje za teme radionica po tome koje teme su značajne za njih. Dogovoreno je će svaka osoba iz grupe da odabere jednu ili dve teme koje želi da obradi. Struktura svake radionice bila je ista. Plan je bio da svaka radionica ima drugog/u voditelja/ku, koji/e se biraju među članovima/icama grupe. Voditelji/ke su dobijali/e domaće zadatke da kod kuće istraže neku temu koju su odabrali/e. Svaka osoba iz grupe je morala da odabere film na odabranu temu i da napravi prezentaciju o njoj. Teme za radionice su predložene, analizirane i prihvaćene u grupi na prvom sastanku. Svaka radionica je započeta gledanjem filma sa relevantnom temom. Ova tehnika je korištena da motiviše grupu da počne da razmišlja o toj temi. Nakon filma, grupa je vodila diskusiju o filmu i promišljala o njemu. Zatim je sledila diskusija o relevantnosti teme u nacionalnom kontekstu i o mogućim rešenjima/koracima koje je moguće poduzeti.

OMLADINSKI RAD SA LGBTI ZAJEDNICOM

Radionice su obuhvatile sledeće teme: ljudska seksualnost, rodni identiteti, LGBTI prava u Republici Severnoj Makedoniji, istorija svetskog LGBTI pokreta i LGBTI pokret u zemlji, nasilje, zlostavljanje, autovanje, dugine porodice, LGBTI (ne)zaposlenost, LGBTI beskućništvo, pristup zdravstvenoj zaštiti, HIV i druge seksualno prenosive bolesti, feminizam, drag kultura.

Rezultati radionice/a

Najznačajniji rezultat radionica jeste kreiranje sigurnog prostora u kojem su mlade LGBTI osobe diskutovale o različitim temama koje su relevantne za njih. Grupa je koristila svoj kapacitet da vodi radionice (vršnjačko učenje), a tokom vođenja radionica bila je očigledna saradnja među članovima/icama grupe. Opipljiv rezultat radionica jeste to da su članovi/ce grupe razvili/e četrnaest malih istraživanja pripremajući prezentacije na različite teme relevantne za LGBTI mlade.

Centar za podršku LGBTI osobama je uspostavio pet lokalnih LGBTI centara u pet različitim gradova u zemlji, a takođe imamo i grupe podrške koje uglavnom sačinjavaju mladi. Grupe podrške rade na samo-podršci, edukaciji, promociji i zaštiti LGBTI prava u svojim lokalnim zajednicama. Upotrebićemo ove prezentacije da unapredimo kapacitete ovih lokalnih centara i da povećamo njihovo znanje o relevantnim temama i pokrenemo otvorene razgovore o tim temama među mladima. Nastavićemo da koristimo i da unapređujemo metodologiju koju smo razvili unutar ovog projekta za rad sa mladima, imajući na umu da je omladinski rad u zajednici i kreiranje sigurnih prostora za stvaranje, samo-podršku i društveno angažovanje, neprekidan proces bez kraja, u okviru rada sa zajednicom Centra za podršku LGBTI osobama.

Koje su vaše preporuke za budući direktan rad sa LGBTI osobama u vašoj zajednici?

Nije lako odrastati kao LGBTI osoba. Homofobna i transfobna ponašanja u omladinskim zajednicama jesu ozbiljan problem koji vodi ka introverziji, depresiji, osećanju izolovanosti, beznadežnosti i strahu za svoju bezbednost i budućnost. Jedna od najznačajnijih stvari u radu sa mladima jeste kreiranje atmosfere prihvatanja, otvorenosti, saradnje i solidarnosti. Poštovanje poverljivosti mora biti imperativ da bi se izgradilo međusobno poverenje. Većina nas je produkt homofobnog i transfobnog društva, koje je pod uticajem pogrešnih informacija i straha. Ne možete da ga se oslobodite samom odlukom da to učinite, nego morate da čitate pouzdane izvore i da razgovarate sa kvalifikovanim osobama.

Većina LGBTI mladih oseća usamljenost, strah i krivicu. Možete im pomoći tako što ćete ih slušati i time im omogućiti da izraze svoja osećanja i svoje često kontradiktorne misli. Ostavite otvorena vrata za nastavak razgovora i za podršku. Ukoliko ste heteroseksualna osoba ili osećate da ste u skladu sa polom koji vam je dat na rođenju, verovatno ne razumete kako je to kada se neko razlikuje na ovaj način. Naučite od same mlade osobe kako možete da joj pomognete. Moramo da unapređujemo svoj rad, usluge podrške i psihološkog savetovanja u organizaciji, moramo da radimo na temama nasilja unutar LGBTI zajednice i da radimo na posledicama nasilja i traume. Ohrabrujte vršnjačko učenje i koristite inovativne tehnike kada radite sa mladima. Umetnost i kultura mogu osnažiti, motivisati i edukovati.

BUDUĆI KORACI U OMLADINSKOM RADU SA LGBTI OSOBAMA

Centar za podršku LGBTI osobama radi sa amaterskom performerskom grupom na kreiranju performansa o vršnjačkom nasilju, koje je jedno od gorućih problema tokom odrastanja LGBTI osoba. Performans će biti izveden u omladinskim centrima po celoj zemlji do kraja 2019.

Mladi aktivisti za promenu (The Youth Activists for Change - YAC) je kreativan i inovativan savez između pet zemalja: Makedonije, Srbije, Crne Gore, Albanije i Holandije. Projekat je fokusiran na učešće mladih (uzrasta od 15 do 24 godine) u filmskim, pozorišnim i pripovedačkim aktivnostima. Ovaj projekat je posebno posvećen mladima (i onima koji rade sa mladima) i osnažuje ih na njihovom putu da promene i razviju društvenu svest o ljudskim/LGBTI pravima i rodnoj ravnopravnosti kroz umetnost. Savez čini široka koalicija sedamnaest organizacija iz oblasti umetnosti, kulture, ljudskih/LGBTI prava, rodne ravnopravnosti i omladinskog (zastupničkog) rada. Savez kreira aktivnosti za povezivanje mladih iz različitih kulturnih pozadina, kao što je pokretanje LGBT filmskih festivala, foto izložbi, debata i multiplikacijskih događaja da bi ostvarili širenje rezultata projekta i predstavili ih javnosti. Konkretni rezultati projekta su obuke u oblasti filma, fotografije, pozorišta, podkasta i pripovedačkih tehnika, kreirane za mlade umetnike/ce i aktiviste/kinje u polju ljudskih/LGBTI prava, zastupništva, društvene inkluzije, osnaživanja mladih umetnika/ca kroz treninge i radionice.

KOSOVO - CENTAR ZA RAZVOJ DRUŠTVENIH GRUPA

Cilj Centra za razvoj društvenih grupa – CSGD jeste podrška, zaštita i zastupanje prava LGBTI zajednice na Kosovu. Delovanje Centra je usmereno na četiri osnovna područja:

- 1** Osnaživanje LGBTI zajednice na Kosovu.
- 2** Podizanje svesti opšte populacije o LGBTI pravima.
- 3** Zastupanje LGBTI prava.
- 4** Prevencija HIV-a među MSM na Kosovu.

CSGD sa svojim „drop-in“ centrom nudi siguran i srdačan prostor za LGBTI osobe i kroz brojne aktivnosti/radionice/regionalne Prajd događaje osnažuje LGBTI osobe da postanu aktivisti/kinje za LGBTI pitanja. Osim toga, sa svojim autrič programom, aktivnim u različitim delovima Kosova, informiše mnoge LGBTI osobe o dostupnim uslugama kao što je testiranje na seksualno prenosive infekcije, psiho-socijalne usluge, pravna pomoć i aktivnosti koje se održavaju u Centru.

CAPCOM radionice

Naziv radionice – Prihvatanje

Opšti cilj radionice/a i specifični ciljevi

Cilj ove teme je pomoć učesnicima da shvate posledice predrasuda, ismevanja, zadirivanja i nasilništva. Ciljevi su kreiranje prilike za njih da prestanu da koriste etiketiranje, da prestanu da koriste sve stereotipe, da se izraze, da vide druge kao ljudska bića i da razmisle o tome kako se osećaju kada ih povredi nečije povređujuće ponašanje.

Teme obrađene na radionici/ama

Prihvatanje, prijateljstvo, pozitivni stavovi, pouzdanje.

Rezultati radionice/a

Cilj ovih radionica bio je razvoj socijalnih odnosa među članovima/icama LGBTI zajednice, prevazilaženje usamljenosti, njihovo osnaživanje i sticanje znanja i obrazovanja, posebno o temama značajnim za LGBTI zajednicu i njenim problemima. Neke od odabranih tema su: timski rad, komunikacija, nasilništvo, diskri-

minacija, grupna dinamika, prevencija HIV-a, prihvatanje, pozitivni stavovi, itd. Rezultat koji je proistekao iz deset sprovedenih radionica jeste kreiranje veoma entuzijastične grupe mladih aktivista/kinja, koji/e imaju brojne nove ideje i informacije o LGBTI pitanjima, kao i o drugim temama nužnim za njihove svakodnevne živote. Na kraju svake aktivnosti, imali/e su priliku da evaluiraju radionicu i da izraze svoja mišljenja o temi radionice i aktivnostima, a ona su uvek bila veoma pozitivna. Pozitivna posledica ovih radionica jeste to što su se mnoge osobe koje su ih pohađale takođe prijavile da budu volonteri/ke na Paradi ponosa i vodile su brojne aktivnosti; ove osobe su uvek bile spremne da daju svoj doprinos LGBTI pitanjima. Budući da je cilj projekta bilo i osnaživanje mladih za aktivizam u budućnosti, mislimo da je on ostvaren budući da su mnogi mladići i devojke motivisani da se pridruže LGBTI pokretu i da im je projekat pomogao da razviju brojne veštine i steknu brojne informacije.

BUDUĆI KORACI U OMLADINSKOM RADU SA LGBTI OSOBAMA

Budući da CSGD i Kosovo u celini sada imaju dobru grupu aktivista/kinja, koji/e su osnaženi/e i među kojima je stvorena dobra mreža tokom ovih radionica, plan je da se oni/e uključe u brojne aktivnosti koja zastupaju prava LGBTI osoba, osnažuju zajednicu i podižu svest u društvu. Osim toga, budući da su radionice imale veoma pozitivne rezultate, organizacija će nastaviti da sprovodi slične aktivnosti sa LGBTI mladima.

BUGARSKA - OMLADINSKA LGBT ORGANIZACIJA „DEYSTVIE“

Omladinska LGBT organizacija je osnovana 2012. i od tada pruža podršku članovima/icama LGBTI zajednice. Fokusirani smo na promociju vladavine zakona i osnaživanje LGBTI zajednice.

Delovanje omladinske LGBT organizacije „Deystvie“ usmereno je na četiri osnovna programa:

- 1** Mladi, vidljivost i izgradnja zajednice
- 2** Pravna zaštita i zastupanje
- 3** Kultura
- 4** HIV i seksualno zdravlje

U okviru programa Mladi, vidljivost i izgradnja zajednice sproveli smo projekat LEAD koji je povezao šest mladih LGBTI organizatora/ki zajednice iz šest najvećih bugarskih gradova. Tokom projekta smo obučili i podržali mlade ljude u polju specifičnosti organizovanja LGBTI zajednica i prava LGBTI osoba. Osim toga, pružili smo podršku za organizaciju događaja u svih šest gradova.

U okviru programa Pravna zaštita i zastupanje, direktno radimo sa ljudima iz zajednice, pružamo besplatne pravne stručne usluge u slučajevima zločina iz mržnje ili slučajevima diskriminacije LGBTI osoba.

Vrhunac programa Kultura je godišnji Filmski festival ponosa u Sofiji, tokom Meseca ponosa. „Deystvie“ takođe podržava i organizuje pripovedačke događaje. Do sada smo objavili dve knjige sa snažnim pričama članova/ica LGBTI zajednice.

Program HIV i seksualno zdravlje pruža informacije o prevenciji, testiranju i životu sa HIV-om i drugim seksualno prenosivim infekcijama, kao i besplatnu pravnu i administrativnu pomoć za slučajeve u vezi sa HIV-om.

„Deystvieje“ je deo haba „Duga“ – prvog fizičkog LGBTI društvenog centra u Bugarskoj. U ovom habu redovno organizujemo događaje i susrete sa zajednicom.

CAPCOM radionice

Naziv radionice – Stereotipi

Opšti cilj radionice/a i specifični ciljevi

Senzibilizacija zajednice na temu kako stereotipi funkcionišu i kako mogu da budu štetni po zajednicu.

Sa kojim izazovima ste se susreli i kako ste ih prevazišli?

Imali smo poteškoće da dođemo do mladih LGBTI osoba. Međutim, to smo rešili sarađujući sa lokalnom grupom podrške za LGBTI mlade („BraveLab“). Ponekad smo morali da reagujemo na reči i ponašanja koji bi bili neprijateljski prema drugim marginalizovanim grupama.

Rezultati radionice/a

Grupa sa kojom smo radili povećala je svoju svest o tome šta su stereotipi i kako oni funkcionišu. Na kraju su postali pažljiviji prema tome kako pričaju sa svojim vršnjacima.

BUDUĆI KORACI U OMLADINSKOM RADU SA LGBTI OSOBAMA

Kao organizacija koja radi sa zajednicom, neprekidno radimo sa mladima i uključujemo ih u razne volonterske aktivnosti, inicijative za izgradnju zajednice i druge aktivističke aktivnosti. Zbog toga, naš prvi prioritet je razvoj raznih veština mladih ljudi i pokušavamo da na njihove potrebe odgovorimo koristeći radionice, aktivnosti za izgradnju tima i prilike za razmenu iskustava.

Omladinska LGBT organizacija „Deystvie“ trenutno radi sa grupom od pet mladih LGBTI lidera/ki, od kojih je jedna osoba bila deo CAPCOM projekta, na izgradnji zajednice aktivnih LGBTI mladih u dva grada u Bugarskoj. Mladi će učestvovati u nizu radionica o ljudskim pravima, interseksionalnosti i aktivnom građanstvu. Učestvovali će u aktivnostima promocije solidarnosti i kreiranja promena u lokalnim zajednicama, kao što su Međunarodni dana borbe protiv homofobije, bifobije, interfobije i transfobije, Prajd, Dan sećanja na romske žrtve genocida. Naš cilj je da izgradimo mrežu mladih i aktivnih LGBTI građana/ki, koji/e shvataju potrebe i pokreću promene u svojim lokalnim zajednicama.

Pored toga, u procesu smo osnivanja programa mentalnog zdravlja, kreiranog da odgovori na specifične potrebe LGBTI mladih.

HRVATSKA - MIROVNA GRUPA MLADIH „DUNAV“

Mirovna grupa mladih „Dunav“ iz Vukovara, Hrvatska, jeste neprofitna, nevladina organizacija. Naš cilj je da, samorazvojem i samoaktualizacijom svake osobe, promoviramo rad mladih ljudi, kao i emancipaciju individualizma i ličnih sloboda.

Grupa Dunav ima više od dvadeset godina iskustva u oblasti omladinskog rada, volonterizma i aktivizma. Deo aktivnosti Grupe je edukacija učenika/ca srednjih škola za Savez mladih, osnivanje Omladinskog kluba i Omladinske informativne tačke, sprovođenje raznih kampanja i istraživanja, sa ciljem unapređenja života zajednice i njenih građana/ki.

Budući da smo organizacija sa dugom istorijom rada u post-konfliktnom regionu, osnovna svrha naših aktivnosti je zastupanje jednakih šansi za sve ljude, bez obzira na njihovo etničko, socijalno ili seksualno poreklo. Kao organizacija, mi promoviramo ravnopravnost i koristimo osnovne principe omladinskog rada kao naše osnovne vrednosti.

Imamo bogato iskustvo u organizaciji koncerata, izložbi, edukacija, seminara, radionica (fotografije, muzike, digitalnog crtanja, stripa, origamija, grafita i kreativnih radionica), treninga i međunarodnih radnih kampova sa ciljem društvene rekonstrukcije i osnaživanja našeg društva, aktivnosti protiv zloupotrebe droga i alkohola, putovanja i ekskurzija, pripreme i emitovanja raznih radio emisija, objavljivanja biltena i časopisa za mlade.

Grupa Dunav ima značajno iskustvo u organizaciji raznih edukativnih treninga za mlade. Sproveli smo više od trideset projekata, koje su podržali EACEA i AMPEU. Kao Eurodesk multiplikator za mlade, promoviramo aktivnosti za mlade (Evropski volonterski servis, treninge, omladinske razmene, itd.).

Naše poslednje projekte su podržali Evropska Komisija, IPA fond, Phare program i CARDS, sa ciljem povećanja integracije nezaposlenih mladih na tržištu rada, mladih muzičara/ki i romske zajednice.

Naše aktivnosti su u najvećoj meri fokusirane na jednake šanse i uključivanje mladih, dece, Roma i Romkinja.

CAPCOM radionice

Naziv radionice: Da li postoji razlika?

Opšti cilj radionice/a i specifični ciljevi

Cilj radionica:

Edukovati mlade ljude o ljudskim pravima i pravima koja se posebno odnose na LGBTI zajednicu

Razviti konstruktivan dijalog o seksualnosti među mladima u Vukovaru

Kreirati siguran prostor za mlade u kojem će moći da postanu svesni razlika i da ih istražuju

Produbiti razumevanje LGBTI terminologije

Povećati nivo prihvatanja i razumevanja razlika među mladima

Teme obrađene na radionici/ama

Planirali smo da u Omladinskom klubu održimo radionice za mlade sa posebnim fokusom na ljudskim pravima, toleranciji, značaju ravnopravnih odnosa u društvu, itd. Prvobitno smo planirali da imamo tri različite grupe od kojih će svaka proći kroz isti niz radionica, da bi se povećao nivo njihovog razumevanja o pitanjima koja su specifična za LGBTI zajednicu. To je bio zamišljen plan, ali smo na kraju organizovali grupne sesije sa otvorenom grupom. Značajne teme koje smo obrađili i koje grupa želi da istražuje su rodna terminologija, tolerancija, prihvatanje drugih koji/e su različiti/e, proces autovanja, društvo i pogrešno shvatanje koncepta, pravni okvir u Hrvatskoj.

Sa kojim izazovima ste se susreli i kako ste ih prevazišli?

Osnovni izazov je bilo planiranje kako da ovo učinimo, s obzirom da je Vukovar mali grad i da mi ne otkrivamo naše mlade koji pripadaju LGBTI zajednici – mi ih znamo zbog individualne podrške koju im pružamo kroz naše aktivnosti u Omladinskom klubu, ali ih pripadnici/e šire zajednice ne znaju. Drugi aspekt je to što je ovo mala i konzervativna zajednica, siromašna i sa ranama od rata, te smo mislili da mladi ljudi možda nisu spremni da govore o seksualnosti, razlikama, itd. Međutim, dogodilo se upravo suprotno, bili su veoma otvoreni i spremni na saradnju, pružali su podršku jedni drugima, preispitivali stavove drugih mladih osoba koje su imale znatno konzervativniji stav o istopolnim brakovima, pravima na usvajanje, itd. Ponekad je najveći izazov bilo vođenje diskusije, zato što su učesnici/e bili/e veoma entuzijastični/e i želeli/e da budu saslušani/e.

Rezultati radionice/a

Održano je petnaest različitih radionica, sa više od sto dvadeset i četiri učesnika/ce, od kojih je devet osoba prisustvovalo većini radionica.

Aktivnosti su kod njih razvile razumevanje razlika; imali/e su priliku da se stave u „tuđe cipele“ kroz različite zadatke, igre uloga i igrice.

Učesnici/e su stvorili/e siguran prostor za istraživanje razlika i to su činili/e na veoma konstruktivne načine, konstruktivnije nego odrasla generacija u njihovim zajednicama.

Stvorili smo priliku za njih da unaprede zastupanje svojih ličnih prava, ali istovremeno i zastupanje prava osetljivih mladih ljudi čija prava su prekršena.

Nastavićemo da pružamo individualnu podršku LGBTI mladima kroz naše redovne aktivnosti, a u budućnosti ćemo organizovati radionice i u manjim mestima/selima oko Vukovara, zasnovane na sličnim principima, ali će ove sesije voditi naši LGBTI mladi. To je znak da smo ih osnažili u dobrom pravcu.

Koje su vaše preporuke za budući direktan rad sa LGBTI osobama u vašoj zajednici?

U Istočnoj Hrvatskoj ne postoji organizacija koja se specifično bavi radom sa LGBTI mladima. Kroz naše aktivnosti i osnovne principe omladinskog rada, mi pružamo jednake šanse za sve, pokušavamo da se suprotstavimo neprihvatljivom, ponekad nasilnom ponašanju prema osobama koje su različite. Sa ovim pristupom i radom, zajedno možemo napraviti razliku. Organizacije koje rade sa mladima mogu da naprave razliku time što će se na početku svakog dana i u svakoj aktivnosti suprotstaviti neprihvatljivim stavovima ka drugima, i to bi bio mali korak ka pluralizmu i demokratiji. Isto tako bi i škole mogle ovo da rade, ali je veoma teško promeniti stavove učitelja/ica i osoba koje kreiraju kurikuleme. Preporučujemo male korake, sa malim inkluzivnim grupama, čime se postepeno kreiraju savezi u zajednici i promovišu vrednosti ravnopravnosti, razumevanja i prihvatanja.

BUDUĆI KORACI U OMLADINSKOM RADU SA LGBTI OSOBAMA

Nastavićemo da sprovodimo aktivnosti u Omladinskom klubu koje uključuju i individualan i grupni rad sa LGBTI mladima. Obezbedićemo siguran prostor za

rad i samoaktualizaciju, pružićemo podršku njihovim individualnim potrebama i organizovati aktivnosti kao što su umetničke i muzičke radionice i radionice za mlade u selima, te ćemo pripremiti radionice i logistiku da bi se sve to moglo sprovoditi i u drugim omladinskim klubovima, društvenim centrima, školama i organizacijama koje su spremne da sarađuju po ovom pitanju. Uključićemo mlade u projekte slične ovom projektu, da bi bili aktivni zajedno sa drugim LGBTI osobama i da bi mogli da ispune svoj potencijal kao mladi LGBTI ljudi i da bi imali priliku da razmene svoja iskustva.

IMPRESSUM

OMLADINSKI RAD SA LGBTI ZAJEDNICOM PRIMERI DOBRE PRAKSE

Projekat:

Izgradnja kapaciteta omladinskih radnika/ca u oblasti omladinskog rada sa LGBTI zajednicom

Izdavač:

Grupa IZAĐI

Autori/ke:

Grupa IZAĐI; Crnogorska LGBTIQ asocijacija „Kvir Montenegro“; Fondacija CURE; Tuzlanski otvoreni centar; Subverzivni front – asocijacija za kritički pristup rodu i seksualnosti; Helsinški komitet za ljudska prava iz Makedonije; Centar za razvoj društvenih grupa; Omladinska LGBT organizacija „Deystvie“; Mirovna grupa mladih „Dunav“

Urednik/ca:

Filip Kocevski and Isidora Isakov

Prevod i lektura:

Jelena Vukičević

Dizajn korica i logotipa:

Vanja Gagović

Dizajn i prelom:

Adorjan Kurucz

Štampa:

WEST Štamparija

Tiraž:

150

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

queer
montenegro
montenegrin LGBTQ association

queer
montenegro
crnogorska LGBTQ asocijacija

